

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

J. Horsman, Dordrecht

Onvervulde verwachtingen rond Pasen

In de Bijbel zien we rondom Pasen verwachtingen opkomen die niet worden vervuld. Gelukkig maar, want in het grote schaakspel met de tegenstander zijn het voortzettingen die tot verlies zouden leiden.

In de Bijbel zien we de grote strijd tussen God en zijn tegenstander, de satan. De tegenstander. Hij is niet machteloos maar hij doet steeds tegenzetten. Vaak wil hij mensen gebruiken als pionnen. Een voorbeeld: Vlak voor de eerste lijdensaankondiging vraagt Jezus aan zijn discipelen hoe er over Hem gedacht wordt.

De antwoorden zijn niet gering. In die antwoorden komt niet voor dat Jezus een oplichter of een charlatan gevonden wordt. Nee, er is veel achting en waardering. De één vindt dat Jezus de Elia is, die komen zou, anderen zien in Hem Johannes de Doper. Op z'n minst wordt Hij toch nog een groot profeet gevonden. Heel typerend voor hoe de satan mensen als pionnen gebruikt. Hij doet een kwaliteitsoffer. Hij geeft iets toe wat hem wel met moeite over de lippen komt – als dat nu maar wordt geslikt en als dat nu maar voldoende is. De antwoorden van de mensen klinken heel sympathiek maar ze zijn er wel naast. En dus mis.

Dan vraagt Jezus heel duidelijk aan zijn discipelen: En gij, wie zegt gij dat ik ben? Het antwoord komt van Petrus: Gij zijt de Messias. Daar gaat een huiver door de secundanten van zwart. Deze erkenning is dodelijk voor de zwarte stelling. Voor Jezus is het een triomf en Hij gaat door met een volgende zet. Hij gaat spreken over het lijden. De aanval op zwart wordt over een andere vleugel voortgezet. En onmiddellijk komt er een venijnige tegenzet van zwart. Petrus neemt Jezus ter zijde en hij zegt: Meester moet u eens goed luisteren – over lijden wil ik niks meer horen.

Met de beste bedoelingen wordt dat door Petrus gezegd, denkt u ook niet? Toch zegt Jezus: Ga weg, achter mij, Satan. Petrus heeft zich als pion van de tegenstander laten gebruiken.

Menselijke verwachting, menselijke hoop kan soms, als ze vervuld zou

worden, verwoestend zijn voor het Koninkrijk.

Bij de intocht in Jeruzalem zie je iets dergelijks.

Aan de éne kant is het een glorieuze intocht van Jezus in Jeruzalem *die dan toch maar plaats vindt!*

Het: Hosanna, gezegend Hij, die komt in de naam des Heren, *klinkt dan toch maar!*

Aan de andere kant: Wat zijn de verwachtingen van de mensen die het roepen. Als Jezus nu eens ingegaan was op het volksverlangen! Als Hij nu eens doorgereden was naar de burcht Antonia om de sleutels van de stad op te eisen? Velen verlangden dat op dat moment. En wat hebben de discipelen gedacht bij deze intocht? Waren ze in verwarring omdat ze inmiddels overtuigd waren dat de Christus moest lijden en kunnen ze deze triomftocht niet plaatsen? Waarschijnlijk hebben de discipelen genoten van dit eerbetoon en zijn de gedachten aan lijden geheel op de achtergrond geraakt. Kennelijk was de volkswil sterker dan de wil van de leiders.

Als de goed bedoelde mensenverwachtingen eens waren vervuld!

Wat zien we rondom de arrestatie van Jezus? Heeft ook maar één van de discipelen in de gaten dat ze hun meester voor de laatste maal vergezellen als ze naar de hof van Getsemane gaan?

Ja, ééntje, maar die is er niet bij. Die heeft definitief voor het zwarte kamp gekozen en wordt gebruikt om schaak te geven.

De arrestatie van Jezus komt voor de discipelen als een volstrekt onverwachte zet, die hevige tegenstand oproept. Petrus wil zich gewapenderhand verzetten. Hij hoopt zo zijn meester te redden. Als het eens gelukt was het arrestatieteam op afstand te houden!

Als de verwachting van Petrus eens vervuld was!

Wat voor verwachtingen zijn er op de eerste Paasmorgen? Die zijn er nauwelijks.

Maar ze worden gaandeweg gewekt. De enige verwachting die we 's morgens vroeg, op de eerste dag der week tegenkomen, is die van de vrouwen. Vrouwen die hopen dat zij hun geliefde dode op een behoorlijke manier kunnen verzorgen. En hun hoop onderweg is dat er een oplossing zal komen voor het probleem van de sluitsteen voor het graf.

Bescheiden verwachtingen, mag je wel zeggen.

Verwachtingen die blijk geven van trouw en toewijding. Dat ze op geen enkele manier de opstanding verwachten is geen kwestie van kwaadaardigheid. Maar de horizon van hun verwachting is erg laag. Zelfs als ze

**34e jaargang - nr. 8.
13 april 1990**

In dit nummer

- 135** H. Smit
Geloof en ervaring
- 138** M.R. v.d. Berg
Ad Infinitum
- 137** Hermine de Rijk
Een cursus voor ouders.
Waarom?
- 140** D.W.L. Milo
Diverse dromen
- 142** J.A. de Vries
Twintig jaar christelijke
hulpverlening
- 143** H.A. de Ruiter
Hoe zullen we maaïen
zonder te zaaien
- 144** C. Bakker
Indrukken uit Zuid-Afrika
(2)
- 145** M. de Jonge
Paasfeest
- 146** O. Mooiweer
Leven uit Gods beloften

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
D.W.L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E.R. Postma
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Uit breder kring

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84183,
3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 60,- per jaar of f 33,- per half jaar.
Voor studenten f 48,- per jaar.
Buitenland f 84,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 55 ct. per mm. Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-13080, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

het graf open aantreffen en Jezus daar niet is, komen ze niet op een idee. Ook de discipelen komen niet op een idee. Ze ontkennen het nog als het woord 'opstanding' al is gevallen.

In het Johannesevangelie lezen we dat Petrus en Johannes onverrichter zake naar huis gaan. Maria van Magdala blijft achter. Ze weent. Eenzaam maar trouw heft ze de dodenklaagzang aan. Het enige wat ze nog kan doen. Maria wil haar dode meester terug. Ze krijgt meer dan ze verwacht. Ze wordt aangesproken door iemand, die vraagt wie die dodenzang geldt. Maria vat moed, verwachting schiet op: de tuinman – die weet misschien meer. Maar dan noemt Hij haar bij haar naam. Ze hoort de stem van de goede herder. Zielsgelukkig wil ze hem vastgrijpen, vasthouden, hierhouden. Ze ontvangt boven verwachting – niet haar dode – maar haar levende meester terug. De horizon van haar verwachting verbreedt zich bovenmate. Toch blijft haar verwachten beneden peil. Ze hoopt, verwacht dat Jezus nu zal blijven. Dat alles weer net zo als vroeger zal worden. Als die verwachting eens vervuld was! Als Jezus niet was opgevaren. Als de Geest van Pinksteren eens niet was gekomen! Onze verwachtingen kunnen ver beneden de maat blijven. Maria van Magdala mag Jezus niet vastpakken, niet vasthouden, niet beneden houden al is dat het liefste wat ze wil. Er moet nog méér gebeuren.

Wat hebben de discipelen gewild, wat zijn hun verwachtingen geweest na de verschijning van Jezus? Dat het niet helemaal meer zo als vroeger zou worden, dat hebben ze waarschijnlijk wel begrepen. Maar

hoe het dan wél verder zou gaan, hoe de toekomst zou zijn, wat was daar hun verwachting van?

Dat ze daarmee bezig geweest zijn blijkt uit Handelingen 1:6. Daar vragen zijn intieme vrienden: Heer, herstelt Gij in deze tijd het koningschap van Israël?

Wat ze daarmee bedoelen is niet precies duidelijk maar ze zitten met hun gedachten wél op het verkeerde spoor.

Als Jezus ten hemel vaart is dat niet iets dat ze verwacht hebben. Ze staan weinig intelligent naar boven te staren en ze moeten door engelen bij hun positieven worden gebracht: *Deze Jezus, die van u opgevaren is naar de hemel zal op dezelfde wijze wederkomen als gij Hem ten hemel hebt zien varen.*

Hij zal wederkeren.

Dat brengt ons bij onze verwachting. Wat verwachten wij van de toekomst. Hoe hoog en hoe breed is onze verwachtingshorizon? Soms hoor je vragen: *Hoe zal dat dan zijn in de hemel?* en: *Eeuwig, is dat niet een beetje erg lang?*

De discipelen probeerden Jezus in te passen in hun eigen denkwereld. Binnen de grenzen van hun verwachtingspatroon. Wij zijn nu misschien wel een stuk slimmer maar we zouden er ook rekening mee moeten houden dat Gods toekomst wel eens niet zou kunnen passen binnen onze verwachtingskaders. Die zijn misschien te bekrompen, misschien verkeerd georiënteerd. Laten we open blijven in het verwachten.

Waarschijnlijk staat ons een verrassing te wachten.

Wat geen oor gehoord heeft en geen oog gezien en wat in geen mensenhart is opgekomen.

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Gereformeerde persvereniging 'Opbouw' wordt gehouden op zaterdag 12 mei a.s. in de Jeruzalemkerk aan de Troosterlaan te Utrecht. Behoudens de punten die krachtens de reglementaire bepalingen aan de orde dienen te komen zal in deze vergadering mevrouw F.J. Laning-Boersema te Den Helder, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, spreken over het onderwerp:

MEDISCHE ETHIEK.

De vergadering begint te 10.30 uur. De kerk is geopend vanaf 10.00 uur, zodat de deelnemers en belangstellenden vooraf een kopje koffie kunnen drinken. Voor een broodje tijdens de pauze wordt gezorgd.

Het Bestuur

H. Smit, Barendrecht

Geloof en ervaring

Ervaringsverlangen

Allerwegen kunnen we lezen en in ons kontakt met de mensen ook zelf ontdekken, dat er bij zeer velen een groot verlangen leeft naar een echte ervaring van God. In deftiger kringen spreekt men dan van een 'authentieke Godservaring' (waarmee men overigens hetzelfde bedoelt). Vaak komt deze uiting van verlangens naar ons toe in de vorm van een klachtenreeks: „Er gebeurt ook eigenlijk nooit iets. We komen God nergens tegen. Niet in huis; niet in de kerk, waar de dominee zijn lange verhaal houdt; niet op het werk en niet op school. Waar is God eigenlijk? En waaruit blijkt, dat God er echt is en dat Hij echt leeft? Ik zou Hem echt wel eens willen ervaren! Op een duidelijke manier. Dan zou ik ook in Hem kunnen geloven! Maar nu zegt het me allemaal zo weinig!” In die klacht zit een bepaalde volgorde opgesloten. Eerst een echte Godservaring – dan het geloof. Het geloof moet uit de ervaring geboren worden. Anders komt het er niet. Anders kunnen we niet geloven. Van de ervaring naar het geloof! Ik zou nu eerst in het kort een paar verhalen willen vertellen. Bij wijze van 'inleiding op de bespreking' – om het in de oude JV-terminologie te zeggen.

Het eerste verhaal

Het is al weer jaren geleden, dat de bekende Ds. A.K. Straatsma voor de NCRV-radio de rubriek 'Kent gij uw Bijbel?' verzorgde. Hij deed dat heel goed. Hij bleek ook een uitnemend verteller te zijn. Ik wil trachten één van zijn verhalen te rekonstrueren. Het gebeurde in de oude tijd, dat een matroos de mast in gestuurd werd om in het topje een bepaald karweitje te klaren. Hij was nog maar net op zijn hoge bestemming aangekomen, toen een geweldige rukwind hem als een pluusje opnam en hij omlaag stortte! Onderweg naar de diepte en naar de dood herinnerde hij zich in een flits zijn jeugd en zijn moeder, die hem had leren bidden (wat hij intussen helemaal verloor had). En toen kwam het er zomaar uit: „Here, red mij!”. Een fraktie van een seconde later kwam hij in botsing met een afhangend touw. Hij wist dat touw te grijpen! Hij gleed nog heel wat meters door naar beneden, waarbij hij zijn handen deerlijk openhaalde. Maar toen bleef hij hangen. Hij bungelde nog wat heen en weer. Hij was gered! Toen sloeg hij zijn ogen op naar boven en 'voltroide' zijn gebed. Maar hoe? Het kwam er weer zomaar uit: „Het is niet meer nodig,

want ik ben al gered”. Of dat zich wel eens letterlijk zo heeft toegedragen – wie zal het zeggen? Maar dit verhaal is toch een bondige en juiste samenvatting van de levensstijl van vele mensen. In de nood komt het oude kindergebed boven: „Here, red ons!” Dan gebeurt er iets dat een keer brengt in de situatie, zodat de nood gebroken wordt. Wat is dan de reactie? Alleen maar: „Hebben wij eventjes geboft! Wat een toeval! Fijn hoor!”. Maar het blijft helemaal 'anoniem': De Naam wordt er niet bij genoemd!

Het tweede verhaal

Het tweede verhaal is een werkelijke geschiedenis. Misschien dat het juist daardoor niet zo bloemrijk is en 'gewoner' overkomt. Ik heb het zelf meegemaakt. En heel wat kollega's ongetwijfeld net zo. Een gelovig gemeentelid was nogal slecht en moeilijk behuisd. Hij vroeg een andere woning aan en werd op de desbetreffende wachtlijst geplaatst. Na een vrij korte tijd kreeg ons gemeentelid wat hij begeerde: Een nieuwe en veel betere woning! Toen ik bij hem kwam, straalde zijn gezicht. Hij loofde en prees de Here, wiens overstelpende goedheid hij nu weer had ervaren. En hij vroeg mij om toch vooral in mijn gebed de Here nog eens hartelijk te danken voor het goede, dat hij van de Here had ontvangen. En tot een ieder, die maar horen wilde, sprak hij opgetogen over zijn ervaring van de goedheid des Heren: „De Here leeft en Hij komt zijn kinderen te hulp!”

Het probleem

Begrijpt u al een beetje waar ik heen wil met die twee verhalen? Het gaat me om dat ene grote probleem. Hoe komt het nu, dat die matroos zijn gebed op zo'n ellendig negatieve manier afbouwde – geen woord van dank? En hoe komt het, dat mijn gemeentelid lovende woorden sprak over de ervaring van Gods goedheid en dat hij niet ophield de Here te prijzen? Ja, hoe komt dat nu? Licht het misschien daaraan, dat het tweede verhaal buitengewoon was dan het eerste? Integendeel, het omgekeerde is het geval. Dat touw uit het eerste verhaal, dat die matroos nog net wist te grijpen, het maakt dat eerste verhaal tot iets bijzonders! „Een gelukkig toeval” – zo zeggen de mensen dan. Maar in het tweede verhaal steekt eigenlijk niets bijzonders. De naam van het gemeentelid kwam op de lijst te staan. De ambtenaren waren geregeld met die lijst bezig, waarbij ze

nuchter moesten overwegen, hoe de vraag en het aanbod van de woningen zich tot elkaar verhielden. En op een allerm minst 'wonderlijke' manier kwam op een goede dag mijn gemeentelid uit de bus. Daar was helemaal niets bij, dat ook maar vanuit de verte deed denken aan de botsing met dat afhangende touw en die toch echt wel opvallende redding van de matroos. Het verschil tussen de beide verhalen is alleen maar, dat het tweede veel gewoner is dan het eerste. Hoe is het dan mogelijk, dat die matroos alleen maar mocht komen op te merken, dat hij had geboft en dat hij verder niets nodig had, en dat mijn gemeentelid zo blij en zo breed wist te spreken van de goedheid des Heren (en dat de predikant al evenzeer de Here loofde om het goede geschenk van zo'n gemeentelid!)?

Ervaring als geloofservaring

De oplossing van het probleem is niet zo moeilijk te vinden. Het gaat om het vermogen onze hemelse Vader in Christus te herkennen in het gebeuren van het leven. En die matroos had de ellendige gedachte, dat 'een touw' en 'grijpende handen' en 'blijven hangen' nu eenmaal heel natuurlijke zaken zijn en dat je daar dus (!) de Naam van de Here niet bij kunt noemen. De Here hoort thuis in zijn eigen Goddelijke sfeer, in het boven-natuurlijke. Voor die gewone dingen is Hij veel te hoog. Eigenlijk die treurige ongelooftgedachte, dat de Here niet echt naar ons toe kan komen in een reddend touw, een nieuwe woning, in eten en drinken! En daarom „gebeurt er eigenlijk maar zo weinig in betrekking tot God”. Daarom ervaren we Hem niet en voltrekt zich zelfs een afgebeden redding geheel en al 'buiten God om'! En dan gaan we misschien ook nog wel klagen. Misschien zelfs wel heel erg verlangen naar een 'authentieke Godservaring'. We hebben eerst de Here opgesloten – oneerbiedig en ongelovig – in zijn eigen Goddelijk gebied. Om daarna te gaan klagen, dat Hij maar niet echt bij ons komen wil! Mijn gemeentelid was echt een gelovige. Iemand die gelooft, dat onze God en Vader in Christus het leven en de adem en alles aan allen geeft – ook aan de huizenbouwers die hun gewone opdrachten uitvoeren; ook aan de ambtenaren, die heel gewoon berekenen, wie er voor het beschikbare huis aan de beurt is; ook aan zijn kind, dat naar een nieuw huis verlangt. Zou Hij, die in zijn Zoon in ons leven en in onze geschiedenis waarachtig is binnengekomen, niet bij ons kunnen zijn,

ook in de gewone dingen van elke dag? Bij mijn gemeentelid ging het niet van ervaring naar geloof. Maar omgekeerd: De ervaring kwam binnen in een bed, dat door het geloof was gespreid. Daardoor kon die ervaring ook een echte Godservaring zijn!

Zonder ervaring geen geloof! – zo zeggen vele mensen het tegenwoordig. Maar het omgekeerde is waar: Zonder geloof kan een ervaring geen Godservaring zijn! Ervaring van God is gelóófservaring!

Een tegenspraak

Het ligt voor de hand, dat ik nu een bepaalde tegenspraak zal ontmoeten. Ik denk, dat iemand tegen mij zal zeggen, dat ik hem niet overtuigd heb, omdat ik in mijn verhalen zaken heb genoemd, die je ook zo heel gemakkelijk op een natuurlijke manier, 'van beneden af', kunt verklaren. En dat je bij het verlangen naar Godservaring denken moet aan een gebeuren, dat heel innerlijk is en heel geestelijk en dat je niet 'van beneden af' verklaren kunt, niet uit allerlei 'natuurlijke oorzaken', zodat je wel geloven moet, dat het van God komt. En als je dat dan wel geloven móét, dan komt tòch het geloof uit de ervaring voort!

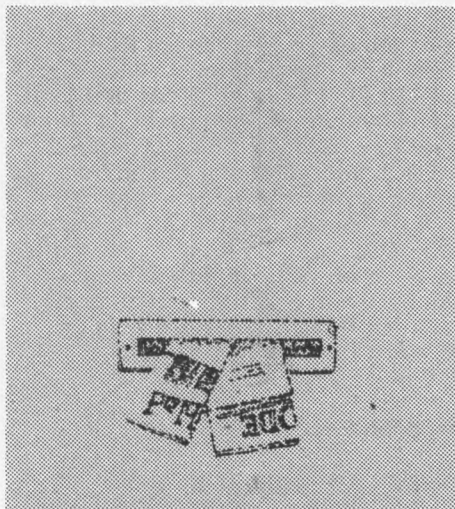
Ik denk, dat we bij een dergelijke tegenspraak toch wel wat naïef bezig zijn! We maken dan toch wel een heel vlot onderscheid tussen dingen die wèl en dingen die niet 'van beneden af' verklaard kunnen worden. Is dat nu wel zo? Is een geestelijk gebeuren zomaar gelijk te stellen met een Geestelijk gebeuren (grote G!), met een gebeuren dus dat door de Heilige Geest is gewerkt? Weet u waar het natuurlijk-psychische ophoudt en waar het Geestelijke begint? Eigenlijk hebben we in deze tegenstelling de matroos van straks al weer terug: Het psychische onder de grens, het Geestelijke daarboven? De Schrift zegt ons, dat de Heilige Geest de gelovigen vervulde en dat zij in andere tongen spraken. Maar tegenwoordig betoogt men van alle kanten – ook van de zijde van 'charismatische' christenen! – dat de psychische konstellatie van grote betekenis is voor deze manier van spreken en hanteert men de psychologische term 'disclosure' om de tongenspraak te plaatsen!

Bij het touw van de matroos en bij het huis van het gemeentelid was een natuurlijke verklaring 'van beneden af' zeer wel mogelijk. Maar dat deerde mijn gemeentelid niet! Maar het voorbeeld dat ik zoëven noemde, laat zien dat verklaringen 'van beneden af' heus niet ophouden bij wat wij 'geestelijk' of 'innerlijk' plegen te noemen. En we behoeven ook niet krampachtig te zeggen, dat die verklaringen in dat 'geestelijke gebied' alleen maar onzin zijn! Het is alleen onze grote fout, dat we hier ineens weer wèl gaan denken, dat 'van

beneden af' en 'uit de Geest' elkaar wel moeten uitsluiten! Maar wat ik eigenlijk zeggen wilde is, dat ik weinig vertrouwen heb in een 'geestelijke' ervaring, als we de Here in het 'gewone' niet zien en erkennen! Het ervaringsgebeuren moet vallen – over de hele linie – in een bed, dat door het gelóóf is gespreid! Anders kan de ervaring geen Godservaring zijn. Ervaring als gelóófservaring!

Konklusie

De Heilige Geest werkt het geloof door de verkondiging van het Heilig Evangelie – zo zegt Zondag 7. We moeten dus maar altijd de nadruk blijven leggen op het Woord van onze God, op het Evangelie van onze Here Jezus Christus! Ook op het Woord-hóren en op het Woord-lézen en op de Woord-verkondiging. Want het geloof is uit het hóren (Rom. 10:17). En het geloof, dat uit het Woord geboren wordt, opent de weg naar allerlei ervaring van Gods overstelpende goedheid – in het gebeuren van elke dag, in de binnenkamers van ons hart! De ervaring die uit het geloof is! Het gebeuren dat valt in het bed, dat door het geloof is gespreid!

Persschouw

O. Mooiweer, Enschede

Rondom het belijdenis doen

Eerder beginnen

Als we de betrokkenheid van de kerkeraad bij de belijdeniscatechese vorm willen geven, waarom zouden we daar dan mee wachten tot de laatste avond van het seizoen? Zelf spreek ik meestal met de kerkeraad af dat er in de loop van het seizoen regelmatig een kerkeraadslid op de belijdenisgroep aanwezig is. Bijvoorbeeld een diaken als we het over diakonaat hebben, de evangelisatie-ouderling als zending en evangelisatie aan de orde komen, een „gewone” ouderling als het

gaat over gemeente-zijn, een kerkvoogd als het functioneren van de hervormde kerk aan de orde is. Zo kan de kerkeraad de sfeer proeven en zich ervan overtuigen dat de groep serieus bezig is. Bovendien vertellen de ambtsdragers iets over hun eigen werk en beantwoorden de vragen uit de groep. Dit wordt meestal van beide kanten op prijs gesteld.

Brief schrijven

Elk jaar vraag ik mijn belijdeniscatechisanten: wil je mij een brief schrijven, waarin je vertelt hoe je tot het besluit gekomen bent om belijdenis te gaan doen en wat dat nu voor je betekent? Zo'n brief geeft gelegenheid voor persoonlijke ontboezemingen, waar we eventueel over door kunnen praten in een gesprek onder vier ogen. Daarnaast heeft de brief nog een ander nut. Eén van de deelnemers merkte op: „Een voordeel van het schrijven van deze brief is, dat het nu voor mezelf nog iets duidelijker is geworden waarom ik belijdenis wil gaan doen”. Een ander noteerde: „Dit schrijven geeft ook iets bevrijdends. Ik ben blij dat het moest. Je denkt op deze manier nog beter na voor je iets op papier zet”. Zo kan de pastorale verantwoordelijkheid worden ingevuld en krijg ik inzicht in de motivatie van de catechisanten. Daarbij moet er uiterst zorgvuldig met de brieven worden omgegaan, ik beschouw ze als zeer vertrouwelijk.

Dit stukje knipten wij uit een uitvoerig artikel van de hand van Ds. L.M. Vreugdenhil te Vriezenveen, dat wij tegenkwamen in het: HERVORMD WEEKBLAD. Het is een uitstekend ding wanneer ernaar gestreefd wordt de betrokkenheid van de kerkeraad bij de belijdeniscatechisatie te bevorderen. De catecheet heeft geen zwevende positie. Hij vervult zijn taak nota bene in opdracht van de raad van de kerk. Dan zullen de broeders ouderlingen ook metterdaad hun belangstelling hebben te tonen. Dat stimuleert catecheet en catechisanten. Bij ons zal in plaats van een kerkvoogd iemand van de Commissie van Beheer het financiële aspekt van het gemeente-zijn kunnen belichten en zo tegelijkertijd de jonge mensen kunnen opwekken naar vermogen een vaste vrijwillige bijdrage te geven. Een verhaal over het ambtelijk werk kan aktiveren tot spiritualiteit. Men kan zeggen, dat dat laatste woord bijna een modieuze term geworden is, maar mijn bedoeling is, dacht ik, duidelijk. Alle middelen moeten worden aangewend om te aksentueren, dat we niet kunnen volstaan met een belijdenis van de leer der waarheid waarbij dan het subjektieve element van de geloofsbeleving wordt weggewerkt. Belijden is in principe leven! Als onze jongeren daarvan doordrongen worden, zal dat nuttig kunnen zijn in het kader van de opbouw van het lichaam van Christus.

Hermine de Rijk, Culemborg

Een cursus voor ouders. Waarom?

„Iedere zichzelf respecterende geloofsgemeenschap die niet schroomt om middels de doop kinderen in haar midden op te nemen, zal niet na mogen laten om wegen te zoeken ouders te steunen bij die geloofsopvoeding”.

Dat was de stelling waarmee dr. Andree, godsdienstpedagoge, haar referaat begon op een bijeenkomst van christen-pedagogen. Daarover heeft u kunnen lezen in een artikel van drs. Algra, enige tijd geleden. De cursus voor ouders die de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk organiseert, wil ouders vooral praktische ondersteuning bieden bij hun opvoedende taak. Ouders kunnen tegenwoordig niet terugvallen op de wijze waarop hun eigen ouders de opvoeding in praktijk brachten.

Deze tijd, waarin we kinderen opvoeden voor de samenleving van morgen vraagt een eigen aanpak. Dat maakt onzeker en roept vragen op.

We kunnen elkaar stimuleren om nieuwe wegen te zoeken om onze kinderen op te voeden, ook in het geloof.

De cursus voor ouders biedt daartoe de gelegenheid: uw eigen vragen mogen aan bod komen. Opvoeden is immers een persoonlijke zaak!

De opzet van de cursus

De vragen van de ouders over de opvoeding vormen het uitgangspunt voor de cursus, zodat u aan de hand daarvan uw eigen mogelijkheden kunt uitbreiden en verdiepen. Daarbij wordt aandacht besteed aan de praktische uitvoering van mogelijke oplossingen in de vorm van allerlei oefeningen.

De relatie tussen ouders en kinderen loopt als een rode draad door de cursus heen:

het gesprek, de goede verstandhouding zijn uitgangspunten waarop de opvoeding en de geloofsoverdracht gebaseerd zijn.

We werken aan die punten door middel van kennisoverdracht, het u eigen maken van een goede houding en het uitwisselen van ervaringen.

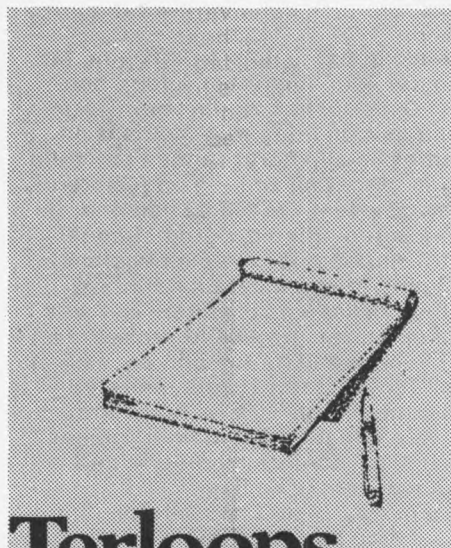
Tenslotte: opvoeden wil eigenlijk zeggen: voorleven hoe het leven geleefd kan worden. Daarvoor hebben kinderen ouders nodig zodat ze, wanneer ze volwassen zijn geworden, zelf hun eigen weg kunnen kiezen. Hun ouders mochten de wegwijzer zijn; de weg gaan, moeten kinderen zelf doen.

Meer informatie en deelname aan een ouderkursus:

Wanneer u met een groepje ouders uit uw gemeente of uit verschillende gemeenten samen een cursus zou willen volgen, kunt u daarover contact opnemen met

dhr. H.J. Liefhebber,
Riddersborch 4,
3992 BL Houten,
tel. 03403-51781.

Hij is bestuurslid van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerken en verzorgt de organisatie. De begeleiding van de cursus is in handen van Hermine de Rijk, medewerkster bij de Stichting.

Terloops

P.C. van Wijk, Zaltbommel

Gereformeerde dijkrechten

Een goede vriend van me was zeer verbaasd, toen hij tijdens een bezoek aan het Maarten van Rossum-museum te Zaltbommel een boek zag liggen met de hierbij afgebeelde titelpagina. Van gereformeerde belijdenisschriften wist hij alles, maar van gereformeerde dijkrechten had hij nog nooit gehoord. Toch weet hij wel wat af van dijken en het maken of herstellen van dijken.

Het zal wel duidelijk zijn, dat de gereformeerde dijkrechten niet zijn vastgesteld door een of andere synode. Zelfs de bekende Dordtse synode heeft er niets mee te maken gehad. Het voorwoord in het boek maakt duidelijk, wie er wel betrokken waren: „Wy Erff-stadtholder ende Raden in den name ende van wegen de Heeren STATEN des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen; doen weten...”

En daarna volgen dan allerlei bepalingen, in 22 capittels, inzake de dijken, niet alleen over het onderhoud, maar ook inzake mogelijke geschillen.

De dijkrechten hebben in de loop der jaren minder betekenis gekregen. Vroeger, toen er regelmatig watersnoden waren, hadden de dijken niet alleen betekenis voor het verkeer, maar dienden ze ook als bescherming voor de bewoners. Dat laatste is vandaag nog het geval – denk maar aan de dijkverzwaringen –, maar het gevaar is toch minder groot geworden.

Aan het slot van de bepalingen staan de woorden „Soo waer helpe my GODT Almaghtich”. Dat was in die tijd heel gewoon. Zo werd van overheidswege gesproken.

Dan volgt er nog een pagina onder het hoofd CONCLUSIE. De eerste regels neem ik hier over:

„Ende sullen hier mede alle oude solemniteyten, gewoonten, ende coustumen het Dijkrecht ende andere saecken hier boven uytgedrukt raeckende, van nu voortaan sijn ende blijven gecasseert, gederogert, ende gedoodet.

Met dese expresse reserve nochtans, dat een yder in sijnen Weerd alle andere hebbende Rechten, Landt- ende Dijk-brieven, oude gebruycken, Usantien, ende Heerkomen; die by dese voorsz. Ordonnantie ende REFORMATIE (vetgedrukt door mij - v.W.) niet en sijn verandert noch gederogert, sullen voorbehouden sijn, ende in haer volle waerden ende krachten blijven.”

En aan het eind is er nog een naschrift onder het hoofd REFORMATIE, waarbij wordt verklaard dat alles keurig en wel in de oorspronkelijke tekst is getekend.

Voor wie het nog niet begrepen heeft – dat zou overigens niet zo’n wonder zijn met al die vreemde woorden in de geciteerde tekst – vermeld ik nog, dat gereformeerd eigenlijk niets anders betekent dan ge-reformeerd, hervormd. De gereformeerde dijkrechten waren gewoon veranderde dijkrechten en kwamen in de plaats van de daarvoor reeds lang bestaande dijkrechten.

We hebben gereformeerde belijdenisschriften en er waren gereformeerde dijkrechten. En ze ontstonden voor een deel zelfs in dezelfde tijd.

Gereformeerd zijn is goed en ik wil het met mijn vriend Huizinga graag blijven (zie zijn artikelen in Opbouw van een aantal weinige geleden). We moeten echter ook niet te zwaar aan een woord tillen, dat kunnen de gereformeerde dijkrechten ons leren.

In ons volkslied worden we opgeroepen als vrome christenen te leven. Dat moet in ieder geval. Het woord christelijk heeft toch iets meer dan gereformeerd.

En daar laat ik het maar bij.

M.R. v.d. Berg, Utrecht

Ad Infinitum

Inleidend sprookje voor beginners

Hoe het kwam, wist het Verstand zelf niet, maar op een goede dag moest het – of neen, laat ik zeggen: hij – een kijkje nemen bij het Gevoel. Hij deed het liever niet, maar hij kon niet anders: hij werd ertoe gedreven. Wel probeerde hij op allerlei manieren gewaar te worden waar zijn nieuwsgierigheid vandaan kwam. Hij stelde ellenlange redeneringen op vol onomstotelijke uitgangspunten en conclusies, maar kon niet tot een bevredigende slotsom komen. Lang, heel lang geleden had het Verstand het Gevoel opgesloten in een donkere, vochtige en tochtige kelder. Dat was gemeen, want ze waren broers. En broers behoren elkaar niet op te sluiten, zeker niet in donkere kelders.

Het Verstand was kwaad geweest op zijn broer. Met geen mogelijkheid kon hij zich nu nog herinneren wat de oorzaak ervan was: het was al zo lang geleden. In een driftbui had hij het Gevoel in de kelder gesmeten en de deur op slot gedraaid. En nooit had hij sindsdien naar hem omgekeken, zelfs niet aan hem gedacht (dat wil wat zeggen voor het Verstand!), totdat plotseling die onbedwingbare nieuwsgierigheid bij hem was opgekomen.

Toen hij voor zijn nieuwsgierigheid geen afdoende verklaring kon vinden, liep het Verstand ten einde raad naar de kelder. Hij moest weten wat er van het Gevoel was overgebleven. Een beschimmeld geraamte, meer zou het wel niet zijn.

Zijn hand trilde toen hij de sleutel in het slot stak. Hij voelde zich als een archeoloog die op het punt staat een uiterst belangrijke vondst te doen. Het slot ging moeilijk open, want het was danig verroest. Maar uiteindelijk lukte het toch en behoedzaam opende het Verstand de deur. Eerst zag hij niets, want zijn ogen moesten aan het donker wennen. Maar toen hij iets kon onderscheiden, deinsde hij verschrikt terug: er lag geen geraamte op de vochtige vloer, maar het Gevoel zelf in levende lijve kwam langzaam naar hem toelopen. Hij knipperde met zijn ogen tegen het licht dat door de openstaande deur naar binnen viel. Zijn gezicht en handen waren groezelig en zijn haar en kleren zaten vol spinraggen. Maar dat was geen wonder bij iemand die zo lang in een kelder had geleefd.

Het Verstand vergat van schrik de deur te sluiten. Het Gevoel beklom de trap, passeerde het Verstand en verliet de kelder alsof het de gewoonste zaak van de wereld was al die tijd zonder eten geleefd te hebben en dan ook nog te kunnen lopen.

Ik dacht dat je dood was, stamelde het Verstand eindelijk.

Hoe kom je erbij, zei het Gevoel. Ik ga nooit dood.

Dat laatste kon het Verstand evenmin begrijpen als het eerste. Hij kon het ook niet geloven, want dan zou hij het immers eerst moeten zien. Maar hij was te verbouwereerd om erover te gaan disputeren. Het liefst zou hij zijn broer stante pede weer in de kelder gestopt hebben, maar diepweg leefde bij hem de vraag: zou het Gevoel veranderd zijn? Het Verstand zou het Verstand niet geweest zijn, als hij geen poging waagde deze vraag te beantwoorden. Daarom deed hij zijn best zijn broer met vriendelijkheid op zijn gemak te stellen. Met alle hartelijkheid die hij in zijn stem kon leggen, zei hij:

Gelukkig dat je nog leeft. Ik vind het fijn dat ik nu niet meer alleen ben. Het Gevoel keek zijn broer minachtend aan en liep zwiingend naar de kamer. In zijn hart brandde een felle haat, omdat hij zo lang opgesloten was geweest. De blijdschap over de herkrege vrijheid werd helemaal verdrongen door wraakgevoelens. Hij ging in een stoel bij het raam zitten en keek naar buiten. Het was stil op straat. Wrokkend probeerde hij een plan te ontwerpen om zich op het Verstand te wreken, maar het lukte hem niet. Hij was nooit sterk geweest in plannen maken. Hij liet zich altijd door de situatie leiden. Dat was gemakkelijker.

Ineens zag hij dat het Verstand hardlopend de straat overstak en een bakkerswinkel aan de overkant binnenging. Even later kwam hij weer naar buiten met een gebaksdoos in zijn handen. Het Gevoel kookte bijna over van woede toen de betekenis ervan tot hem doordrong.

Nooit, gromde hij, nooit zal het hem gelukken zoete broodjes met mij te bakken.

Toen het Verstand glimlachend en opgeschroefd vrolijk de kamer binnencwam, kookte het Gevoel echt over. Hij sprong uit zijn stoel, sloeg de doos met gebak tegen de grond en begon zijn broer in het wilde weg te stompen. Het Verstand had al een aantal fikse slagen moeten incasseren, voordat hij zich begon te verdedigen. Hij vocht als een leeuw. Maar het Gevoel had het voordeel van de eerste klappen goed uitgebuit, terwijl zijn woede hem bovendien een onmenselijke kracht gaf. Na enige ogenblikken zakte het Verstand ineen.

Het Gevoel wreef zich vergenoegd in de handen. Hij bukte zich en doorzocht de zakken van zijn broer.

Triomfantelijk viste hij de sleutel van

de kelder tevoorschijn. Daarna nam hij het Verstand in zijn armen, droeg hem de trap af de kelder in en sloot hem op.

Het Gevoel kon nu alles doen wat hij wilde en genoot bijzonder van zijn vrijheid. Maar veel, veel later kreeg hij plotseling medelijden met zijn broer. Aanvankelijk probeerde hij het van zich af te duwen. Maar hoe zou het Gevoel een gevoel kunnen verlooehen? Zijn medelijden werd zo groot, dat hij naar de kelder liep. Als het Verstand verstandiger is geworden, mag hij eruit, dacht hij. Hij legde zijn oor tegen de kelderdeur en luisterde. Er was niets te horen.

Ben je daar nog? riep hij.

Uit de kelder kwam een kwaadaardig gegrom dat hem deed schrikken.

Even aarzelde hij. Maar het medelijden was te sterk om zich op de vlucht te laten drijven.

Als je met een bescheiden plaatsje genoeg neemt, zal ik je vrijlaten. Het Verstand dacht bliksemsnel na. Hier lag een onverwachte kans om vrij te komen en het Gevoel zijn verdiende afstraffing te geven. Het was onbegrijpelijk. Zo zag je maar weer dat het Gevoel geen verstand had!

Het Verstand maakte een onderdanige stem en zei honingzoet:

Ik zal heel bescheiden zijn en jouw leiding erkennen.

Het Gevoel kreeg tranen in zijn ogen van ontroering en schuldbesef. Misschien had hij zijn broer altijd verkeerd beoordeeld. Hij voelde zich gelukkig hem nu te kunnen vrijlaten. Moeizaam opende hij de deur.

Toen de kelderdeur geopend werd, moest het Verstand zich op de lippen bijten om zich te beheersen. Als hij te agressief deed, zou het Gevoel kunnen schrikken en de deur weer sluiten. Daarom liep hij heel rustig, traag zelfs, maar met een verbeterd gezicht, als iemand die uit een belastingkantoor komt, de trap op en de kelder uit. Toen hij veilig en wel in de gang was, keek hij vluchtig om: de sleutel zat nog in het slot.

Ik ben je erg dankbaar, zei hij. Ik zal me altijd blijven herinneren dat je zo goed voor me bent.

Hij stak zijn armen uit om zijn broer te omhelzen. Het Gevoel haalde een zakdoek uit zijn zak en bette zijn ogen. Hij was bijzonder getroffen door de dankbaarheid van het Verstand.

Het Verstand aarzelde nu geen seconde meer. Hij sloeg zijn armen stevig om zijn broer heen en duwde hem onmerkbaar in de richting van de openstaande kelderdeur. Het Gevoel was te ontroerd om te beseffen wat er gebeurde. Haarscherp

Margreet Maljers-Kroes, Alkmaar

Tussen kerk en keuken

berekende het Verstand zijn mogelijkheden. Het was een voordeel dat zijn broer nog steeds met de zakdoek in zijn ogen wreef. Daardoor werd alles veel gemakkelijker. Het Gevoel stond nu met zijn rug vlak voor de deuropening. Plotseling voelde hij de armen van zijn broer niet meer om zich heen. Hij keek op en haalde de zakdoek voor zijn gezicht weg. Op hetzelfde ogenblik kreeg hij zo'n stevige stoot tegen zijn borstkas, dat hij achterover viel en van de trap af tuimelde. Bijna gelijktijdig werd de deur dichtgesmeten en de sleutel omgedraaid. Lang, heel lang zat het Gevoel weer opgesloten in de kelder. Totdat het Verstand onverwacht werd aangegrepen door een onbedwingbare nieuwsgierigheid.

Een homoniem

Homoniemen zijn woorden die er gelijk uitzien maar die een verschillende betekenis hebben: bank, vorst, school. Ook slapen is een homoniem. Bij de bezinning hadden we de gelijkenis over de vijf dwaze en de vijf verstandige meisjes gelezen. Na een serieuze bespreking kon ik niet nalaten even te vertellen van die dominee die daarover geprekeerd had. Hij sloot zijn preek af met de galmende vraag: „En, gemeente, wat verkiest gij? Te waken met de wijze, of te slapen met de dwaze maagden?” De dominee had niet in de gaten dat slapen een homoniem is. De leerlingen wel.

T.H.

Kaarten

„Help me er aan herinneren dat ik een paar kaarten koop”, zei mijn man vorige week tegen me. „Ligt er niets meer in dat sigarenkistje”, antwoordde ik in een spaarzame bui. We hebben nl. een sigarenkistje vol met kaarten in soorten en maten. We kunnen wel tachtig mensen gelukwensen met verjaardagen en andere festiviteiten, of ons medeleven betuigen bij ziekten en zeer. Stapels hebben we gespaard in de loop van de tijd en het merkwaardige daarbij is, dat we telkens als we een kaart nodig hebben, naar de winkel gaan, omdat het exemplaar dat geschikt is, er net niet tussen ligt. Op die manier wast het vermogen gedurig aan. Kaarten zonder tekst, kan ik nog wel eens kwijt, maar kaarten met tekst zijn haast niet te slijten. 't Is jammer, maar verklaarbaar, want wat vindt u van deze (zeegezicht)kaart: Geluk is met weinig tevreden zijn... Heel filosofisch en diep. Maar aan wie stuur je zo'n kaart. Stel... aan een bruidspaar. De kersversgehuwden zouden de indruk krijgen, dat je van de verbintenis niet veel verwacht en dat zij zich er ook maar niet te veel van moeten voorstellen. Deze kaart moet je ook niet sturen aan sommige schoolkinderen, want als je hun rapporten ziet, hebben die in die richting geen enkele aanmoediging nodig. Anderen weer wel. Voor die categorie heb ik trouwens wel een goede kaart liggen. „Hoop op een beetje geluk, maar reken op jezelf”. Als u kinderen hebt, die de deur uitgaan, heb ik nog een mooie voor u: „Een schip in een haven is veilig, maar daarvoor zijn schepen niet gemaakt”. En wat vindt u van deze: „Als je 's nachts treurt omdat er geen zon is, zul je nooit de sterren bewonderen”. Die moet je niet aan iemand met slaapproblemen sturen. Is hij of zij in een depressieve bui, dan bouwen ze die kaart om tot bombrief en sturen hem retour. „Wat moet je hier mee”, zei mijn man met onderkoeld afgrijzen. Hij hield een kaart met een nest hondjes omhoog. „O... dat is nog niets”, zei ik trots. „Ik heb nog kaarten met katten, varkentjes, geitjes en zelfs een nijlpaardenfamilie. Leuk voor kinderen”. Hij schudde zijn hoofd. „En hoe kom je hieraan”. Dat waren de kaarten van de Hendrik Piersonstichting. Ook goed voor een stapeltje per jaar. De Hendrik Piersonstichting helpt Moeder en Kind... Vroeger dacht ik wel eens:

Flink steunen... Je kunt nooit weten... want in mijn onnozelheid dacht ik dat de stichting zich beijverde voor weduwen en wezen. Toen ik ontdekte, dat het hulp aan de ongehuwde moeder en het kind betrof, kocht ik de dubbele hoeveelheid, want ook dat doel is me zeer sympathiek. Dus stapels bloemenkaarten want daar heeft de stichting patent op. Veel veldbloemen. Waarom weet ik niet. Ik heb nog gezocht naar een symbolische betekenis, maar daar ben ik nogal slecht in. Dat blijft dus duister.

We hebben ook nog een paar religieus getinte kaarten. Ook moeilijk om een geschikt adres voor te vinden. Deze b.v.: „Zolang je de hemel ziet, is er hoop”. Op het plaatje een boom met een roodachtige lucht. De ruimte die je nodig hebt om uit te leggen, dat deze mooi uitzierende boom waarschijnlijk staat voor treurnis, is zo groot, dat je er verder alleen nog maar op kunt zetten: met vr.gr. M. „Zal ik ze voor je weggooien, we gebruiken die dingen toch niet”, stelde mijn man royaal voor. „Nee... doe maar niet... Reiniertje kan er nog wel een kijkdoos van maken”, bedacht ik. Toen ging mijn man weg om in de dichtstbijzijnde boekhandel een paar kaarten te kopen ter opluistering van een geboorte. Hij kwam lacherig terug. „Wat wij hier hebben, stelt niet veel voor, maar wat ze daar hebben hangen, is ook niet mis. Een kaart met een afbeelding van iemand in het gips. Opschrift: Zo'n beentje is gerust zo erg niet.” Een kaart voor het jonge gezin koop ik daar ook niet, want de enige zonder zoetelijk plaatje had als tekst: Hartelijk gefeliciteerd met De ZOON... Precies een kerstkaart die je, nadat je hem uit de envelop hebt gehaald, wat gegeneerd bekijkt. Mijn man haalde een bloknoot en hield het voorgedrukte meeleven voor gezien. Hij schreef wel. Ik heb toen mijn jas aangetrokken om ook eens te kijken wat er hing. Ik heb staan schateren bij de kaartenmolen onder het verwonderd oog van de eigenaar. Ik zag aan de manier waarop hij keek dat hij dacht: „Die heeft een tik van de molen”, en ging tevreden huiswaarts. Ik heb nog een kaart uit de kijkdoosstapel gered. Om aan een degelijk slot te komen... „Wacht niet op het gunstige moment... Schep het”.

D.W.L. Milo, Nunspeet

Diverse dromen

„Dromen vertolken onze neigingen. Maar er is veel kunst voor nodig, ze te schiften en te begrijpen”. (V.A. dela Montaigne)

Zullen we nog even doorgaan over dromen? Ze vullen immers een aanmerkelijk deel van ons nachtleven. Ze behoren tot het innerlijk van ons leven; misschien wel tot het meest interessante deel van onze persoon, dat we het minst willen openleggen.

Zoals gezegd is er een grote verscheidenheid van dromen: we hebben wensdromen, voorspellende dromen, openbaringsdromen, lustdromen, angstdromen, standaarddromen, en waarschuwendende dromen. Deze reeks is stellig onvolledig. En als we op dit onderwerp doorgaan is ons doel: te zien hoeveel van onze 'minder bekende ervaringen' ten onrechte als occultisme wordt beschouwd. En dan occultisme van de gevaarlijke soort.

Wensdromen

Zelfs kinderen kennen de wensdroom. Een arm jongetje staat indeloos voor een etalage met speelgoed... blijft er 's nachts van dromen. Een klein meisje spreekt met haar poppen, geeft ze namen, stelt ze vragen – en 's nachts droomt ze van levende wezentjes, die ze verzorgen en opvoedt.

De bijbel, die een lamp voor onze voet en een licht op ons pad is, geeft ons ook voorbeelden van de wensdroom. Toen Jesaja profeteerde van Jerusalems ondergang en ballingschap, gaf hij meteen het beeld van Gods overwinning op de heidense volken. Het zou die volken slecht vergaan – zegt hij – en geeft van hen dit beeld: „zoals wanneer een hongerige droomt dat hij eet – maar als hij ontwaakt is hij nog onverzadigd; en zoals wanneer een dorstige droomt dat hij drinkt – maar als hij ontwaakt is hij nog uitgeput en dorstig”, Jes. 29:8.

Voorspellende dromen

Staat de voorgaande soort nog op ons huis-, tuin- en keukenniveau, bij de voorspellende dromen gaan hier en daar rode lampjes aan. Voorspellen staat in een kwade reuk. We denken dan aan koffiedik- en kristalkijken, kaartleggen, pendelen en andere zaken, die we beter kunnen ontlopen. Niet omdat die zaken op zichzelf slecht zijn – trouwens wat staat op-zich-zelf? – maar omdat de mens door ze te gebruiken hard op weg is God te vergeten en over Zijn schouder te spieken in het Boek van Gods voorzienigheid! (Want dit kan.

De 'wijzen uit het oosten' hebben uit de sterren gespiekt wat in Gods Woord was geschreven.)

O ja? Is het consulteren van kristalkijker, kaartlegster en waterkijker 'op zichzelf' onschuldig? Ja, ook hier geeft de bijbel licht. De 'orakelstenen' (GN-vert.) of de Urim en Tumim (onvert.) waren vermoedelijk dobbelstenen. Op de zes kanten van zo'n steen kon dan 2x het woord 'ja', 2x het woord 'neen' en 2x niets worden gegrift. Theologen maken dit op uit de Schrift en wel uit de antwoorden, die de Heere gaf, wanneer Hij geraadpleegd werd. Bijvoorbeeld: zullen wij optrekken? En het antwoord kon zijn: trek op! In andere gevallen was het antwoord: neen. En in weer andere gevallen antwoordde de Heere niet, zie 1 Sam. 14:37.

Die Godsspraak was onmisbaar op momenten van twijfel over Gods wil, zie Ezra 2:63 en Neh. 7:65. Maar alleen de priester mocht de orakelstenen hanteren, Deut. 33:8. Een zwakke echo van die urim en tumim vinden we terug in kerkelijke beslissingen, waar 'het lot aan de Heere wordt overgelaten', waar *geloot* wordt, bijv. bij het staken van stemmen.

Voorspellen is dus 'op zichzelf' niets ergs – denk maar aan de weersvoorspelling, die zelfs door de Heiland als alledaags genoemd werd; maar het *misbruik* van dit soort voorkennis, het niet meer uit-Gods-handleven, is doodgevaarlijk. Terug naar de voorspellende droom. Die kan zowel een waarschuwing als een belofte inhouden. Een voorbeeld?

Eens droomde mijn Vrouw dat iemand mij een couvert met duizend gulden ter hand stelde. (Leuke droom nietwaar?) Het was vlak na de oorlog, een dure en armelijke tijd. Een wensdroom dus waarschijnlijk – maar er hing geen kaartje aan.

Nu moet u weten dat ik najaar 1944, op het dieptepunt van oorlogswee, een *onbetaalde* baan bij ons gemeentebestuur had verzocht, ten einde een papier van onmisbaarheid te verkrijgen. (Mijn eigen werk was in een half uur per dag bekeken en ik wilde niet door de vijand aan het werk gezet worden). Wel, ik kreeg een leuke baan: Gemeindlicher Evaluationszahlmeister, en werkte 10 maanden met genoeg voor onze gemeente en de Arnhemse evacués. Maar na de bevrijding kwam de droom!

Die dag werd ik op het gemeentehuis geroepen. De secretaris stelde mij een couvert ter hand als 'waardering voor 10 maanden onbetaalde en onvervangbare arbeid'. De inhoud (u weet het al) bedroeg duizend gulden. Op de kop af.

Openbaringsdromen

U hoeft niet direct aan het Boek der Openbaringen te denken. Al hebt u gelijk: dat de Schrift ons dikwijls laat zien: hoe de Heere zijn mensen dingen meedeelt langs de weg van dromen en visioenen. Anders gezegd: een openbaring behoeft niet uitsluitend een heilsboodschap van God te zijn – kan ook een 'helder ogenblik' zijn, waarin iets duisters ineens in het licht komt.

Zo de openbaringsdroom. Een voorbeeld. Eens had mijn Vrouw – liefhebster van planten en bloemen – een plantje dat 'het niet meer deed'. Het vroeg steeds meer aandacht en kwijnde steeds meer weg. Ze droomde ervan! Ze droomde, dat ze met een vinger voelde of het wortelgestel wel aanwezig was, en dat er toen een worm uit kroop.

De volgende dag bij het verzorgen der planten herinnerde ze zich de droom. Nieuwsgierig betastte ze de wortels... en er kroop een grote worm uit. Zou het plantje het nu beter gaan doen? Nee, het ging verder achteruit. H.M. droomde er opnieuw van: dat ze de plant uit de pot haalde en een hele kluit wormen vond, die het leven uit de plant zogen!

De volgende dag (u weet, lezer dat mijn verhaal eentonig is) nam ze de hele plant uit de pot en vond een kluit wormen, die enz. (Het plantje ging wel dood, maar het alledaagse voorbeeld toont, dat ons droomleven niet vruchteloos hoeft te zijn.)

En had u ook nog een bijbels voorbeeld gewenst? Dat kan. Toen Gideon 's nachts op verkenning was hoorde hij vijandelijke soldaten met elkaar spreken. Een zei: „ik heb een droom gehad”... over een gerstebrood, dat zijn tent omstootte. De ander zei: „dat kan alleen maar het zwaard van Gideon zijn”, Rich. 7:13,14.

De schrijver Nico van Suchtelen verzamelde tal van openbaringsdromen in zijn boek 'Uit de diepten der ziel'.

Standaarddromen

Zullen we nog een categorie bezien? Het zijn de standaarddromen: die dromen, welke steeds in ons leven terugkomen en die ons a.h.w. een beeld van onze persoonlijkheid geven. Bizarde interessante fenomenen uit de schaduwzijde van ons leven!

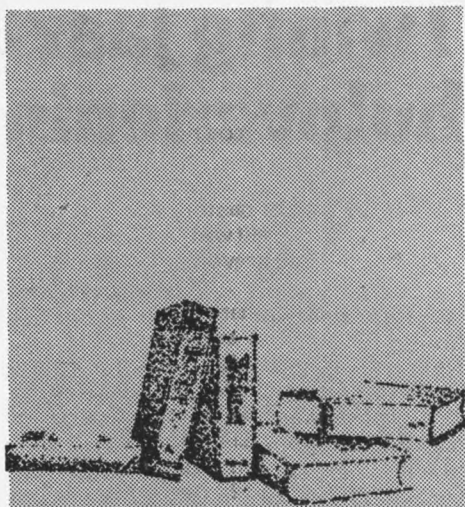
„Weer voor een eindexamen te zitten is een droom, die vaak terugkeert”, schreef C.L. Schleich. „Merkwaardigerwijze kennen zij, die eens gezakt zijn, de droom niet. Wij allen hebben dit ongeluk gevreesd; werd het ons bespaard dan blijft een geheime spanning over, die – gelijk alles wat geen uitweg vindt – in de droom levend wordt”.

In dit blad, waarin ik jaren geleden al over dromen en aangrenzende gebieden schreef, heb ik mijn persoonlijke standaarddroom verteld. Die gaat terug naar de lagere school. Toen wij in de hoogste klas zaten ging onze meester trouwen. De hele klas zat in de kerk – ik met een schoolvriend op de orgelgalerij. En de organist was de trouwdienst vergeten...

Vroeg de koster: kun jij het orgel niet bespelen – er moet toch iets gebeuren?! Welke jongen, die een beetje met drieklanken-en-zo is vertrouwd gemaakt, zegt dan nee? We hebben het allemaal overleefd en de meester memoreerde dankbaar voor de klas, dat zijn huwelijkssluiting gelukt was door medewerking van... enz.

De spanning van: voor een orgel zitten, niet te mogen falen en toch te menen het niet te kunnen, is een standaarddroom geworden. Honderden malen in mijn leven werd op mij gerekend, dacht ik het niet te kunnen volbrengen, zat in de onmogelijkste situatie – maar werd er wel doorgeholpen. En wat zouden onmogelijke situaties zijn, denkt u? Ik zal het u zeggen. De ene keer een orgel, dat tot het laatste moment op slot zit. Een andere keer een klavier, dat – als een beiaardklavier – uit essenhouten stokken bestaat. Soms ook een klavier, dat uit schrijfmachine-toetsen is samengesteld. De registerknoppen kunnen mensenkoppen voorstellen (ik heb dat in Hamburg gezien), de registerknoppen kunnen evenengoed opgelegde stroomschakelaars zijn... levensgevaarlijk. Het psalmen- of gezangenboek is natuurlijk afwezig en u mag zelf nog meer terreurgevallen bedenken. Maar altijd hebben we gezond het einde gehaald, zij het met een zucht van verlichting en ruim gebruik van een zweetdoek.

Hebt u eigenlijk nog lust in andere dromen?

Boekbespreking

(M. de Jonge, Voorburg)

„eerlijk luisteren naar de Bijbel” (1) en „neem er de tijd voor” (2),

Dr. J.P. versteeg

beide uitgegeven door Kok, Kampen, resp. 108 en 68 bladz. en de prijs is f 14,90 en f 14,50.

Eerste paasdag, 19 april 1987, overleed plotseling prof. Versteeg, 48 jaar oud. Dat bericht gaf in de kerken grote ontsteltenis. Nu, 3 jaar later, lees je met enige ontroering wat hij iets eerder en wel in 1985 over het sterven schreef: „... Ik kom dan ook niet verder dan met de kerk te belijden 'ik gelóóf het eeuwige leven'. Dat het met de dood niet uit is, is geen zaak van verifieerbare en constateerbare wetenschap. Het is en blijft een zaak van geloof (...) Alles hangt voor mij af van de opstanding van Jezus. Nu Jezus opgestaan is en zo de dood overwonnen heeft, kán de dood voor mij het laatste niet meer zijn. Wanneer Jezus niet opgestaan was, zou met de dood alles ophouden” (91).

De twee hierboven genoemde boekjes bevatten nagelaten werk van prof. Versteeg. Ze doen de herinnering aan de plaats, die hij innam in en buiten de Chr. Gereformeerde kerken herleven. Want behalve zijn taak aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn bewoog hij zich op vele andere terreinen. De boekjes geven daar ook informatie over door de verscheidenheid van onderwerpen, die daarin ter sprake komen en door de verwijzing naar de kring waarin die onderwerpen behandeld zijn. Zo geeft boekje 2 een selectie uit bijdragen, die in een periode van 3 jaar werden geschreven voor een rubriek van een regionaal dagblad. Boekje 1 bevat lezingen en bijdragen voor diverse organisaties en tijdschriften en sluit af met een voor

de radio uitgesproken preek. Ook een verscheidenheid van onderwerpen, waarvan enkele te noemen zijn: over kerstfeest, goede vrijdag en pasen, ook over hemelvaart en de wederkomst, over de toekomst en over Israël. Afhankelijk van de kring van hoorders/lezers is ook het niveau van de behandelde stof, al moet gezegd worden dat van het geheel een eenvoud uitstraalt, die weldadig aandoet en veel lezers zal aanspreken, mede ook (of beter gezegd juist) door de duidelijke binding aan en uitleg van de Schriften.

Omdat de datering van verschillende bijdragen nog al uiteenloopt, komen er ook enkele stukken in voor, die je 'tijdgebonden' kunt noemen, zoals dat over 'Tijdgeest en Heilige Geest' uit 1972, een toespraak voor de bond van Chr. Gereformeerde vrouwenverenigingen. De openbaring van de tijdgeest is in de sindsdien verschenen periode duidelijk feller te noemen en de werking van de tijdgeest is sindsdien sterker openbaar geworden.

Prof. Versteeg was een man, die gezag had in Chr. Gereformeerde kring, maar evenzo in de onze. Gezag vanwege zijn pogen steeds de Schriften te openen en daaruit antwoorden te vinden en door te geven op actuele problemen. Is het teveel gezegd als ik het vermoeden uitspreek dat hij ernstig getracht zou hebben uitspraken als van de laatstgehouden synode van de Chr. Gereformeerde kerken te Groningen inzake 'samenspreking' te voorkomen? In een van de bijdragen zegt hij „een eerlijk luisteren naar de Bijbel is nooit een kwestie van aanhoren van het Woord, nog minder van twisten over het Woord, maar van horen en doen van het Woord” (23).

De titel 'eerlijk luisteren...' is ontleend aan de eerste bijdrage uit boekje 1. Daarin komt voortdurend naar voren het luisteren naar de Bijbel. Dat is m.i. luisteren naar de HERE, Die in en door Zijn Woord tot ons spreekt. In de eerste alinea van deze bijdrage staat dat ook duidelijk. Maar in het verdere verloop van het stuk komt dát spreken Gods minder naar voren, behalve aan het slot. Zouden we niet méér nadruk moeten geven aan *Zijn persoonlijk spreken*? Zie het slot van Hebr. 12.

Meer dan een korte informatie over deze twee boekjes wil dit stukje niet zijn. Een aanbeveling? Zeker méér dan dat v.w.b. boekje 1. Je mist veel als je het niet hebt gelezen, omdat je het ook ter harte moet nemen.

Dit artikel van de hand van de voorzitter van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk is het eerste artikel in een serie van zes artikelen in het kader van het 20-jarig bestaan van de stichting. Aan de hand van het thema 'twintig jaar christelijke hulpverlening' worden zo de medewerkers alsmede het werk van de stichting aan u voorgesteld.

Twintig jaar christelijke hulpverlening

20 JAAR
CHRISTELIJKE
HULPVERLENING
1970 - 1990

De Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk is het twintigste jaar van haar bestaan ingegaan onder het motto 'twintig jaar christelijke hulpverlening'.

Natuurlijk betekent dat niet dat de Stichting pretendeert dat christelijke hulpverlening pas in 1970 begonnen is. Christelijke hulpverlening is er al zo lang er christenen zijn, georganiseerde christelijke hulpverlening al zo lang er diakenen zijn en professionele christelijke hulpverlening bestaat tenminste al sinds de dagen van het Reveil.

De Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk is twintig jaar bezig met christelijke hulpverlening. Dát wil het motto zeggen. Meer niet. Minder trouwens ook niet. De Stichting liep in de rij van instellingen voor geestelijke gezondheidszorg bepaald niet achteraan!

In gemeentevergaderingen waar de Stichting wordt uitgenodigd om informatie te geven over het werk dat door haar wordt gedaan, wordt soms wel gevraagd wat het christelijke is in de hulpverlening die de Stichting biedt, wat het verschil is tussen het werk dat door de medewerkers van de Stichting wordt gedaan en dat wat andere professionele hulpverleners doen.

Er is ooit een boek verschenen over de hulpverlening, met de titel 'Helpen als ambacht'. Dat wekt de suggestie dat helpen een vak is als elk ander vak. Je haalt je diploma en dan ben je bevoegd om het vak uit te oefenen. Misschien is te merken aan de manier waarop je hulp verleent dat je christen-hulpverlener bent, maar essentieel voor het werk is het niet.

De medewerkers van de Stichting zijn gewone hulpverleners. Ze hebben een opleiding als alle hulpverleners. En ze gebruiken methoden die alle hulpverleners gebruiken. Specifiek christelijke methoden bestaan er niet in de hulpverlening.

Wat is dan nog het 'eigene' van de christelijke hulpverlening?

In de hulpverlening is het gebruikelijk hulpvragers cliënten te noemen. Dat klinkt wat kil, wat afstandelijk. Een 'klant' bedien je. En dan is hij weer weg. Dat is een nadeel van het gebruik van het woord cliënt in de hulpverlening. Het heeft echter ook een voordeel. 'Klanten' hebben inspraak, ze kiezen zelf, beslissen zelf of en hoe ze gebruik maken van de hun aangeboden diensten. Dat is het 'eigene' van helpen. Helpen is geen techniek. Helpen bestaat niet uit het toepassen van een paar technische vaardigheden. Helpen is geen behandelen. Helpen is de kunst de ander „te helpen zichzelf te helpen”. Hulp verlenen is samen op weg gaan, zó lang tot de één zonder de ander verder kan.

In dat 'eigene' van de hulpverlening komt het 'eigene' van de christelijke hulpverlening tot uiting. Je gaat, als je problemen hebt in je huwelijk, je gezin of in je persoonlijk leven, niet zomaar samen op weg met ieder ander. Een christen wil eigenlijk alleen maar samen op weg gaan met dé Ander. In elk geval kán hij alleen samen, op weg met 'een' ander, in wie hij 'de' Andere herkent. Van der Stouw illustreert dit treffend met een chassidisch verhaal dat is ontstaan rond de verklaring van Jesaja 21 vs 12: wachter, wat is er van de nacht? In de verklaring wordt bij de nacht dan gedacht aan de tijd van verdrukking, terwijl de morgen staat voor het heil, de verlossing met de komst van de messias.

In dit verband vraagt een rabbi dan aan zijn leerlingen hoe je een het kunt bepalen, waarin de nacht eindigt en de dag begint met het morgengloren. Een leerling probeert het met: als je van verre een hond van een schaap kunt onderscheiden.

Nee, zei de rabbi.

Een andere leerling vraagt: is het dan, wanneer je een wijnstok van een vijgeboom kunt onderscheiden?

Nee, zei de rabbi weer.

Als de leerlingen hem dan om het antwoord vragen, zegt de rabbi: het is dan, wanneer je het gelaat van een mens kunt waarnemen, en je genoeg licht hebt om in hem je broeder te herkennen. Tot dán is het donker, en de nacht nog bij ons ¹.

Dat is het 'eigene' van christelijke hulpverlening: dat je, als hulpverlener, in het gelaat van je broeder of zuster Hem herkent, die zei: wat ge aan één van mijn minste broeders hebt gedaan, dat hebt ge aan Mij gedaan; en dat je, als hulpvrager, in het gelaat van je broeder, je zuster, Hem herkent, die is gekomen als één die dient. Tot dán is het donker.

¹ G. van der Stouw, Grondslagen van hulpverlening, blz. 41 v. n.a.v. Pinchaz Lapide, Hij leerde in hun synagogen, blz. 86

Stichting voor Jeugdzorg
en Maatschappelijk Werk

Voor ambulante
geestelijke gezondheidszorg

03403-77071

H.A. de Ruiter, Emmeloord

Hoe zullen we maaïen zonder te zaaien?

een aanmoediging voor zendingswerk onder moslims.

„Mijn kennis neemt dagelijks toe. Dagelijks zoek ik degene, die de schuld van mijn zonden kan wegnemen. Ja, ik zoek naar de plaatsvervanger, die mijn zonde en veroordeling wegdraagt, zodat ik aanvaard kan worden door de Heilige God. Door de bijbelcursussen weet ik dat allen gezondigd hebben en dat er 'heilig bloed' is dat mijn zonden kan wegnemen.

De eerste zes lessen spraken over de verschillende profeten, maar niemand van hen kan het reddingsplan volbrengen. U heeft al gesproken over de Profeet, die stierf voor onze zonden; Zijn handen en voeten werden doorboord en alleen Hij kan ons redden van de grootste zonden. Ik wil graag meer over die Profeet weten.”

Tot zover een citaat uit een brief van Samia, een islamitisch meisje uit Noord-Afrika. Zij is een van de 900 moslims die maandelijks deelnemen aan een van de schriftelijke bijbelcursussen, die speciaal gemaakt zijn om moslims kennis te laten maken zowel met het geschreven Woord van God als het vleesgeworden Woord van God.

Sinds het zendingsgenootschap Arabische Wereld Zending in 1964 met deze bijbelcursussen begon, hebben al meer dan 250.000 moslims daardoor de Bijbel bestudeerd.

De meesten van hen zijn afkomstig uit landen waar de islam staatsgodsdienst is en waar het aantal christenen minimaal is. Zo bevinden er zich in Tunesië on-

der de 7 miljoen inwoners, slechts 50 Tunesische christenen, en dat terwijl rond het jaar 300 zo'n 90% van dit land christen was.

De Islam ontstond rond het jaar 600 na Christus, toen een Arabische man, Mohammed, meende dat God hem riep om Zijn boodschap, zoals die al eerder door Mozes en Jezus was verkondigd, aan Arabieren over te brengen. Deze boodschappen vonden op den duur steeds meer gehoor en de islam (= Arabisch voor 'onderwerping') kreeg steeds meer aanhangers, niet alleen in Arabië, maar ook ver daarbuiten, ook in landen waar vroeger een sterke christelijke kerk aanwezig was. Deze kerk was verzwakt door onenigheid en dwaalleer en veel christenen beschouwden de moslims, die hun land binnendrongen als bevrijders van het juk van het 'christelijke' Byzantijnse Rijk. Voor vele christenen in die landen was het christen-zijn vooral een zaak van het hoofd en niet van het hart, en na verloop van tijd gingen velen van hen om allerlei redenen over tot de islam.

En vandaag de dag zijn de landen, waar Paulus het evangelie predikte en waar Augustinus zijn werk uitoefende, islamitische landen, waar het niet is toegestaan om zendingswerk te verrichten.

Toch moet de Here Jezus ook deze landen bedoeld hebben toen Hij tegen Zijn discipelen zei: „Gaat henen in de gehele wereld en maakt alle volken tot Mijn discipelen...” (Matth. 28:20).

Uit de zendingsgeschiedenis van de kerk blijkt dat deze opdracht naar moslims toe nauwelijks werd uitgevoerd. In de Middeleeuwen probeerden de christenen door de kruistochten de moslims door het zwaard te bestrijden, maar dat was niet het Zwaard des Geestes, het Woord van God.

Zelfs tot de dag van vandaag toe zijn christenen weinig actief in de evangelieverkondiging aan moslims, hoewel we nu zelfs niet meer naar het buitenland behoeven te gaan om met moslims in aanraking te komen, immers in Nederland vormt de islam de vierde 'kerk', en in nagenoeg alle grotere steden van ons land komen we moslims tegen.

Het is echter zo dat het aantal Nederlanders dat moslim wordt tien maal groter is dan het aantal moslims dat christen wordt.

Hebben wij de moslims dan niets aan te bieden? Is Gods evangelie dan niet voor hen bestemd? Hoe komt het dat we nog zo weinig vrucht zien in de evangelieprediking aan moslims? Is dat niet omdat er nog veel te weinig gezaaid is?

De Arabische Wereld Zending, een interkerkelijke en internationaal zendingsgenootschap zaait al vanaf 1881 het Woord Gods in Arabische islamitische landen van Noord-Afrika en het Midden-Oosten.

Keer op keer merken we dat er bij moslims een honger is om meer te weten over Jezus Christus, de Heiland der wereld.

Op onze radio-uitzendingen ontvangen we maandelijks honderden brieven van luisteraars, die vele vragen hebben.

Zoals gezegd volgen maandelijks 900 mensen een schriftelijke bijbelcursus.

Jaarlijks komen tientallen moslims tot geloof in de Here Jezus, en er ontstaan kleine gemeenten in diverse steden in Noord-Afrika.

De prijs om Christus te volgen in een islamitisch land is hoog, regelmatig berichtten onze medewerkers, die daar wonen en werken, ons van vervolging die plaatsvindt: christenen worden gevangen gezet, sommigen worden onterfd en uit de familie gestoten, anderen worden gedwongen te trouwen met een moslim, burenen en familieleden brengen vernielingen aan aan huizen; iemand die op zijn werk van zijn christelijke geloof getuigde werd ontslagen; sommige gelovigen ontvangen anonieme dreigbrieven, kortom de woorden van Jezus „in de wereld lijdt gij verdrukking” zijn zeker van toepassing op onze broeders en zusters in die landen. In tegenstelling tot communistische landen komt vervolging in islamitische landen niet van bovenaf (van de regering) maar van onderaf (van familie, burenen en omgeving).

Daar komt bij dat heel veel van deze christenen nauwelijks of geen contact met geloofsgenoten hebben. Zo ontmoette een van onze medewerkers in Algerije vorige maand een man, die 5 jaar geleden, door het volgen van een bijbelcursus, tot geloof in de Here Jezus kwam.

Vijf jaar lang heeft hij geen contact gehad met andere christenen, maar de Here hield hem vast en daardoor heeft hij ook de Here vast kunnen houden. Wat een voorrecht om zo'n broeder dan in contact te kunnen brengen met geloofsgenoten.

Ook voor zendingswerkers is het contact met geloofsgenoten sporadisch, een echtpaar van de AWZ werkt b.v. in een stad in Noord-Afrika met 500.000 inwoners, waar behalve hun geen andere christenen wonen.

Hoe graag zouden we zien dat andere zendingswerkers hen zouden kunnen gaan helpen en bemoedigen. Maar er zijn te weinig arbeiders, die het Woord Gods kunnen zaaien, die zoekende moslims de weg tot Jezus kunnen wijzen, die alleenstaande

gelovigen kunnen bemoedigen, die onderwijs kunnen geven aan pasbekeerden, en hen te helpen van hun geloof te getuigen onder hun landgenoten.

Het verlangen daartoe is bij veel bekeerde moslims aanwezig, zoals blijkt uit het citaat van een brief van Mohammed, waarmee ik dit artikel wil beëindigen:

„...Er is een probleem waar ik mee zit. Bijna alle inwoners van mijn land zijn islamitisch. Ik zou graag een groep christenen samenstellen om het Woord van God in ons land te verspreiden.

In mijn land regeert de god dezer eeuw. Vele mensen dwalen rond in de islam, zonder hoop. Nooit heb ik in de Koran een vers gezien zoals: „Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven”.”

* Om veiligheidsredenen zijn namen van landen, personen of plaatsen veranderd of geheim gehouden.

De Arabische Wereld Zending is een interkerkelijk en internationaal zendingsgenootschap wat ten doel heeft het evangelie van onze Here Jezus te verkondigen aan de ruim 200 miljoen Arabische moslims in Noord-Afrika, het Midden-Oosten en Europa. De 300 medewerkers zijn werkzaam in 8 verschillende landen. AWZ-Nederland verzorgt zendingsbijeenkomsten en geeft nieuwsbrieven uit en is betrokken bij evangelisatie onder moslims in Nederland. H.A. de Ruiter is directeur van AWZ-Nederland. Voor meer informatie: AWZ, Postbus 196, 8300 AD Emmeloord. Tel. 05278-1250.

C. Bakker, Enschede

Indrukken uit Zuid-Afrika II

Hoe verder?

De verkiezingen van 6 september zijn geweest. Weer werd de nationale partij winnaar, zij het met een verlies van een behoorlijk aantal zetels, zoals te verwachten was. De Klerk meent op goede gronden dat hij voor zijn plannen tot verbetering van de toestand een zeer grote meerderheid in het parlement heeft, daar ook de democraten dit beleid zullen steunen.

Meer dan jammer dat de verkiezingen gepaard gingen met de dood van meer dan 20 zwarten. Waar was dit voor nodig? Waar was zelfs het demonstreren voor nodig?

Uiteraard valt moeilijk alles goed te beoordelen, laat staan van de een of andere kant te verdedigen. We laten bovenstaande vragen als vragen daarom maar staan. Wel is duidelijk, dat er veranderingen op til zijn. De Klerk had een onderhoud met de president van Zambia, Kenneth Kaunda. Het heeft me erg verwonderd dat geen van beiden het ANC ter sprake heeft gebracht. Opmerkelijk was ook dat een week na de verkiezingen in Kaapstad gelegenheid gegeven werd voor een vreedzame demonstratie ter nagedachte-nis van de slachtoffers van 6 september.

Tijdens ons bezoek werd door niemand gevraagd om instemming met de gevolge of te volgen politiek. Wel verzochten meerderen om begrip. De kwestie is nl. dat de Zuid-Afrikanen erg voorzichtig zijn geworden. Eertijds heeft men de toevlucht genomen tot de z.g. apartheid, om de problemen aan te kunnen. Ieder geeft nu ruiterlijk toe dat het met deze weg tot een oplossing volkomen uit de hand is gelopen. Apartheid verwerd tot een ideologie, waarbij medemenschen werden onrecht. Ook de vorming van z.g. thuislanden heeft niet het gewenste effect tot stand gebracht. Thans is, zoals al gezegd, de bedoeling om te komen tot machtsdeling. Je kunt daar nog een term naast plaatsen: vennootschapsrelatie. Dit laatste tegenover de vroegere bevoogding van de zwarten.

De weg die men nu wil gaan is die van overleg, praten met elkaar, om op die wijze tot een oplossing te komen. Die oplossing wordt zo gezocht en verwacht. Niet opgelegd. Want of langs die weg komt, wat ieder hoopt, dient te worden afgewacht en... daarvoor wordt telkens weer gebeden.

Het viel me op tijdens ons verblijf, dat steeds weer oprecht, aanhoudend en indringend gebeden werd om licht, om een oplossing, om een weg. We mogen zelfs van gebedsworsteling spreken. Zelfs publiek. In

kerkdiensten. Niet minder tijdens een braaifees buiten Pretoria in de open lucht, waartoe we door de burgemeester van deze stad waren uitgenodigd. En voordat de samenkomst met minister Adriaan Vlok (van wet en orde) begon, gaf deze aan de legerpredikant de opdracht, ons voor te gaan in gebed.

In enkele gastgezinnen kwam gevraagd de gedachte naar voren: voor ons hier in Afrika bestaat alleen toekomst, wanneer wij allen – blank, bruin en zwart – geloven in de God van de Bijbel, die in Jezus Christus onze genadige Vader is. Slechts zo komt er vertrouwen onderling. Iets dat we beslist nodig hebben om tot een verantwoord samenleven te komen.

Daarom doet het je pijn dat er in Nederland zo weinig begrip is voor de broeders en zusters ginds. En vooral: dat christelijke kerken in ons vaderland boycot van een land waar zulke christenen wonen, toejuichen en aanmoedigen.

Beter ware te bidden, net zo aanhoudend en indringend als ginds gebeurt, voor de broederschap van Zuid-Afrika, van welke huidskleur of ras ook.

Bidden is nog altijd te verkiezen boven boycot, of niet soms? Ik denk dat ieder die echt gelooft, weet, dat bidden ook meer helpt dan boycot. De wijze van voelen en denken van de zwarte volken verschilt hemelsbreed van die van de blanke. „Jullie zullen ons nooit begrijpen”, zeggen ze. Vandaar dat het zo moeilijk is, tot een goede oplossing te komen. Daarvoor is niet slechts vertrouwen nodig. Maar niet minder begrip. Laat ik enkele hoofdzaken mogen noemen, waarin zwart van blank in dit opzicht verschilt. Wij benaderen de dingen op een logisch verstandelijke wijze, door middel van *zien*. Bij de zwarte speelt het *gevoel* de hoofdrol.

Hem aanraken doet hem huiveren. Je moet ook steeds een slappe hand geven. Als je een stevige handdruk geeft, betekent dit dat je *macht* over iemand hebben wilt.

Macht speelt een grote rol. Eigenlijk zijn alle dingen beziel met macht, *mana*. De belangrijkste figuur is de chieft, de hoofdmans, die macht bezit, anders zou hij geen leider zijn. De macht van zo'n chieft gaat zover, dat alles wat zijn 'onderdanen' bezitten, van hem is. Gevaarlijk is om meer eer en inkomsten te hebben dan de chieft. Een grotere oogst dan hij brengt je leven in gevaar.

Je moet ook 'met de grote hoop' meegaan. Het collectieve gaat boven het individuele. Je bent eerst stamlid, en dan pas 'iemand'. Een stam is

verantwoordelijk voor wat iemand doet. Bij veediefstal door A, die behoort bij stam B, trekt de beroofde stam C ten strijde tegen stam B. Natuurlijk slaat deze terug en kunnen vreselijke stam-oorlogen ontstaan, die moeilijk te remmen zijn. Ds. Vonkeman heeft eens opgemerkt dat waar heidendom heerst, de dood heerst. Dat de dood de heersende macht is, komt voorts ook naar voren in het feit dat de zwarte niet naar de toekomst gericht is, maar naar het verleden. Hij ziet dat het verleden steeds meer naar de horizon verdwijnt, en dat hijzelf steeds meer die richting opschuift, de richting van de dood.

Het verleden, met name het verleden, dat achter de barricade van de dood verdwenen is, beheerst het heden. De voorvadergeesten moeten te vriend worden gehouden. Zolang hun namen en verhalen bekend zijn, bestaan ze nog en oefenen invloed; vormen ze zelfs een gevaar. Want als je hen niet tevreden stelt, kunnen er ongelukken komen.

Een toekomst ziet vooruit, naar de toekomst. Niet het evengoed van deze visie door het evangelie ontvangen. Juist de Bijbel leert ons niet een cyclische, maar een lineaire geschiedenisopvatting. Dat wil zeggen: dat de geschiedenis niet een telkens terugkerende spiraal is, maar een voortgaande lijn... in de richting van de oplossing, die wij als kinderen Gods als de grote oplossing verwachten mogen.

Als u deze korte schets overziet, moet u wel verstaan dat de zwarte zich meer dan ergert aan de blanke en westerse maatschappij. De vernieuwingen, die deze met zich meebrengt, doen hem echt pijn. Ze verstoren zijn levenswijze en denkpatroon, maken hem onzeker en nog meer angstig.

U zult wellicht de conclusie trekken: je krijgt zulke verschillend denkende mensen, als blank en zwart, nooit op één lijn.

Voor de problemen die er zijn zal nimmer een oplossing komen. Ik denk dat we terug moeten naar de opmerking, die verschillende gastgezinnen maakten: Er is maar één die ons helpen kan: Jezus, onze Vader, die de Here Jezus gezonden heeft naar een wereld, verloren in schuld.

De oplossing is dacht ik niet: zorg ervoor, dat de zwarte westers gaat denken en de blanke 'beschaving' overneemt. Dat zou een moderne vorm van kolonialisme zijn. En bovendien: Is die blanke beschaving nu zo erg beschaafd? Als je alleen maar kijkt naar wat ons blanke ras andere rassen heeft aan-

gedaan in de loop der eeuwen, dan word je een beetje bescheiden, als het gaat over de blanke beschaving. Dat was en is dan toch maar de beschaving van blanke zondaars, mensen met een nog teveel zwarte ziel. Neen, alleen het evangelie van onze God brengt naar Psalm 72 de volken saam, zodat ze elkander groeten met de zegen van Zijn doorluchte naam.

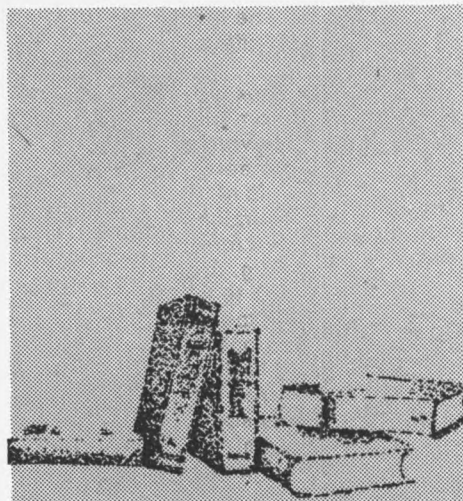
*De Bijbel moet naar alle landen,
voor alle volken te verstaan,
tot blanke, bruin' en zwarte handen
zich in verbazing vouwen gaan...*

En dat ons hier echt perspectief geboden wordt, is de boodschap van de bijbel. Er komt een grote schare uit alle geslachten, talen, volken en natiën voor de troon van God en het Lam. (Opb. 7)

Die schare is al bezig, overal van daan, om te komen, te gaan, in de richting van Gods troon.

Ook uit de volken van Zuid-Afrika.

(slot volgt)

Boekbespreking

M. de Jonge, Voorburg

Paasfeest

Vroegchristelijke preken uit de paastijd, uitgegeven door Kok, Kampen; 96 bladz., f 19,50

„Het paasfeest is van de christelijke feesten die wij vandaag vieren eeuwenlang het enige feest geweest dat men kende. Kerst, Hemelvaart, Pinksteren, alle drie ontstaan ze pas vanaf het einde van de vierde eeuw. Het paasfeest daarentegen viert men vanaf het prille begin van het christendom. Van zondag tot zondag, de

opstandingsdag van de Heer. (...) Aanvankelijk herdacht men op Pasen zowel Christus' geboorte als zijn lijden, opstanding en hemelvaart, maar vanaf de vierde eeuw gaat zich de paascyclus ontwikkelen, waarin alleen het lijden en de opstanding een rol spelen." (9)

De oude kerk onderhield dus geen 'kerkelijk jaar'.

„De christelijke gemeente in Jeruzalem viert de herinnering van het lijden, sterven en opstaan van Christus op de plaatsen waar zich dat heeft voltrokken. En niet alleen op de plaatsen, maar ook op de dagen en uren". (9).

Deze en nog veel meer historische gegevens verstrekken ons de samenstellers van het boek (dr. C. Datema, drs. R.F. Regtuit en drs. J.M. Tevel, alle verbonden aan de VU te Amsterdam) als een soort introductie bij de vertaling van negen preken van voorgangers van gemeenten in de 4e, 5e en 6e eeuw. Die voorgangers zijn bisschop in de Grieks-orthodoxe kerk en zij droegen de boodschap 'Christus is opgestaan!' op zodanige wijze uit dat wij ons er mee verbonden gevoelen. We lezen er uit af hoe de Here Christus, vanuit zijn hemelse troon, zijn gemeenten leidde en leidt en wat we uit die oudheid voor ons hebben getuigt van Zien. We mogen dat bewonderen.

In die eerste eeuwen is er veel strijd in de kerk geweest: Joden, die de christenen vervolgden, heidenen die hun schouders opgafden voor 'die secte' (dwaasheid en ergernis); maar ook intern de gemeenten was er mis-leiding en wel toegespitst op het dogma van de twee naturen van de Heiland en op dat van het God-zijn van de Heilige Geest.

Het is ook uit die periode dat de Geloofsbelijdenis van Nicea tot stand kwam, evenals die van Athanasius (resp. 381 en ca. 500), belijdenissen, die in ons kerkboek een plaats hebben en af en toe in onze samenkomsten worden uitgesproken. Eén band bindt ons met die oude kerk samen.

Uit die periode zijn vrij veel preken bewaard gebleven, d.w.z. ze zijn eerst in verzamelbanden opgenomen, overgeschreven en daarna uitgegeven. Een negental, dat nu toe niet in het Nederlands vertaald, is thans aangeboden.

De door de bisschoppen uitgesproken preken doossen wat soort (wereldse) opleiding zij volgden. Die werd afgesloten met de graad 'rhetor'. Hierna is een deel van zo'n preek weergegeven. Daaruit blijkt ook hoezeer de voorganger trachtte de gemeentelieden de weg in de Schriften te wijzen.

Een boek als dit is in de eerste plaats voor vakgenoten, voor hen die zich in het oud-Grieks en/of in de oude kerk/dogmengeschiedenis verdiepen. Dat wil echter niet zeggen dat waar belangstelling en ge-

duld meespreken, het lezen ervan té moeilijk zou zijn.

Citaten uit een paaspreek van Gregorius van Nyssa (335 – ca. 395)

„...laten we dan nadenken over de profetie die zegt: 'Dit is de dag die de Heer gemaakt heeft', waarop geen sprake is van zwaar werk dat amper resultaat heeft, maar van vreugde en blijdschap en vrolijkheid omdat het Woord aldus spreekt: 'Laten we juichen en blij zijn op deze dag'. Wat een mooi bevel, wat een zoet voorschrift! Wie verzet zich tegen het gehoorzamen aan een dergelijk bevel? Wie vindt zelfs het geringste uitstel van het bevel niet een verlies? Blijdschap is de taak en vreugde is de opdracht, waardoor het oordeel over de zonde ongedaan gemaakt wordt en verdriet verandert in vreugde. Dit is de uitspraak van de wijsheid: 'Op de dag van blijdschap vergeet men het kwaad'. Deze dag doet die eerste veroordeling van ons vergeten, of liever ze doet haar verdwijnen niet slechts vergeten, want zij wast elke herinnering aan onze veroordeling volledig uit.

Toen ging de geboorte gepaard met pijn,
nu is de geboorte zonder
barensweën;
toen werden we als vlees uit vlees
geboren,
nu is het : geest geboren uit geest;
toen werden we als zonen van
mensen geboren
nu als kinderen van God;
toen werden we vanuit de hemel
naar de aarde verwijderd,
nu heeft hij die in de hemel woont
ook ons hemelingen gemaakt;
toen heerste de dood vanwege de
zonde,
nu komt daarentegen door het
leven de gerechtigheid weer aan
de macht (...)

Opnieuw ligt de vrucht des levens ter genieting voor het grijpen: opnieuw bevloeit de bron van het paradijs, die zich in vieren splitst in de stromen van de evangeliën heel het gezicht der kerk, zodat ook de voren van onze zielen die de zaaier van het woord openlegde met de ploeg van zijn onderricht, doordrenkt zijn en de vruchten van de deugd volop aanwezig zijn.

Wat moeten wij in zulke omstandigheden doen? Wat anders dan de bergen, de heuvels, waarover de profeten spreken, na te doen met hun gehuppel? 'Want de bergen', zo staat er geschreven, 'huppelden als rammen en de heuvels als jonge lammeren'. Vooruit dus, laten we juichen over de Heer die de macht van de vijand vernietigd heeft en die het grote zegeteken van het kruis voor ons heeft opgericht door de val van de tegenstander (...) laten wij dan zeggen: 'de Heer is een groot God, een groot Koning over de gehele aarde', die de krans van het jaar zijner goedheid gezegend heeft en ons tot dit geestelijk dansfeest

bijeen heeft gebracht, in Christus Jezus onze Heer, aan wie toekomt de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen."

Uit „Paasfeest", blz. 60 e.v.

O. Mooiweer

Leven uit Gods beloften

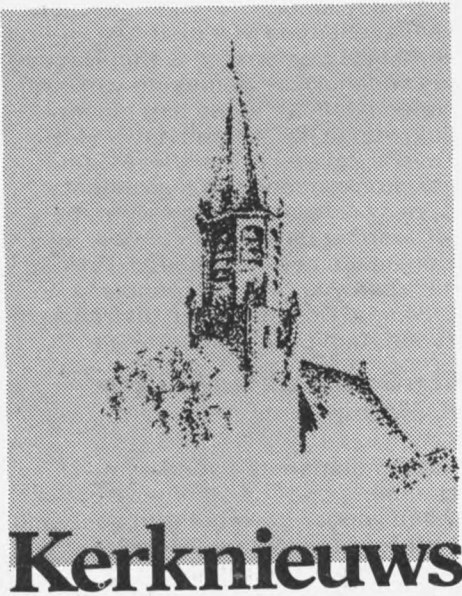
Drs. M. van Campen: „LEVEN UIT GODS BELOFTEN" – Een centraal thema bij Johannes Calvijn – Uitgeverij de Groot-Goudriaan – Kampen – 183 pag. f 27,50.

Leven uit Gods rijke beloften blijft het centrale thema van de gereformeerde theologie. Dat heeft alles te maken met de inhoud van Gods Woord en de existentiële beleving van het geloof. Zijn Gods beloften universeel? Of moet je het werkelijke adres van die beloften beperken tot de uitverkorenen? Hoe kom je in dat kader klaar met het leerstuk van de verkiezing en van de verwerping? Het is opvallend, dat Calvijn het woord belofte 360 keer noemt in de laatste uitgave van zijn Institutie (1559). Het begrip promissio (belofte) valt te betitelen als het merg van diens theologie. Het is de verdienste van Drs. van Campen, Ned. Herv. predikant te Woerden, dat hij zich in het bijzonder heeft beziggehouden met dit belangwekkende onderwerp en de resultaten van zijn studie heeft neergelegd in dit kostelijke boekwerk. We zullen de lust tot veel citeren dienen te bedwingen. Maar enkele dingen moeten wij noemen. Het geloof wordt uit de beloften geboren. Het hecht zich aan de beloften. Met de gerichtheid op de beloften van Gods Verbond staat en valt voor Calvijn de geloofszekerheid. God doet ons geloof groeien door de herhaling van zijn beloften. Alles wat de beloften ons toezeggen wordt ons slechts geschonken in Christus. De gemeenschap met Christus kan beschouwd worden als het eigenlijke middelpunt van de theologie van de man van Genève. Terecht stelt m.i. de auteur, dat het niet juist is wanneer men zegt, dat de uitverkiezing per slot van rekening toch de allesbeheersende scopus, de doelstelling van zijn theologie is.

Voorts schakelt Calvijn de ervaring niet uit, maar noemt hij haar toegift, omdat het primaat van de belofte gehandhaafd blijft. De belofte is de sleutel van het gebed. Bidden is God aanspreken over zijn beloften. De belofte bepaalt ook de grens van het gebed. Calvijns eigen gebeden waren vaak gericht op de dag, dat de belofte van God volkomen vervuld zou zijn. Hij was hartstochtelijk bezig met de toekomst van Christus. Iemand heeft gemeend Calvijns theologie te kunnen karakteriseren

als: Eschatologie van de hoop. Zonder de hulp van de hoop kan het geloof niet staande blijven. Maar evenmin kan de hoop zonder het geloof. Als pastor heeft de reformator van Genève vooral in zijn prediking de mensen steeds weer gewezen op Christus als de spiegel van de uitverkiezing. Daardoor ging hij de reflectie over de eigen subjectiviteit tegen. De Heilige Geest is door Calvijn getekend als een inwendig leraar (doctor internus) door wiens werkzaamheid de belofte der zaligheid in onze harten doordringt. Prachtige opmerkingen worden door van Campen gemaakt naar aanleiding van de funktie van de sacramenten als verzegeling van de beloften. Wél is daar altijd de oproep tot geloof en bekering. Ook is heel interessant wat de schrijver te berde brengt in het kader van de positiebepaling van Israël. Het valt op, dat Calvijn zich in dat verband niet te buiten is gegaan aan allerlei boude uitspraken. Calvijn heeft verder de kosmische dimensie van de beloften niet uit het oog verloren. Aan het slot van zijn boek gaat van Campen nader in op bepaalde aspecten van de Nadere Reformatie en vergelijkt hij op ettelijke punten de theologie van Woelderink met die van Calvijn. Dit alles is zeer leerzaam en instruerend en stimulerend tot een diepere bezinning. Wat onze kritiek betreft het volgende: Ik had een kritische kanttekening van de auteur verwacht bij de visie van Calvijn, dat er naast de algemene beloften ook bijzondere beloften zijn, die betrekking hebben op bepaalde situaties in het leven der gelovigen. Ik vind nl. dit onderscheid en de uitwerking daarvan door de Zwitserse reformator nogal verwarrend. Verder is het jammer, dat Drs. van Campen niet nader aandacht heeft besteed aan wat Calvijn heeft geponeerd aangaande de zogeheten onsterfelijkheid der ziel.

Tot slot menen wij, dat niet voldoende uit de verf is gekomen, dat bij Calvijn de belofte een sterk akcent kreeg als verkondiging van het evangelie van Christus, die vraagt om gelovige aanvaarding. Maar als we het geheel overzien kunnen wij alleen maar dankbaar zijn voor wat onze hervormde collega in dit fijne boek heeft aange-reikt en wensen wij het veel lezers en lezeressen toe! Hartelijk aanbevelen!

Kerknieuws

Invitatie ds. H. de Jong

In de paasweek zullen drs. H. de Jong, predikant te Zeist, en prof. Sidney Greidanus in het Sioux Centre – Dordt Centre deelnemen aan een predikantenconferentie, waar zij beiden zullen refereren over het onderwerp: De prediking vandaag.

Ned. Geref. Kerk van Houten

Drs W.G. Rietkerk heeft het door de kerkeraad op hem uitgebrachte beroep voor parttime-predikant aanvaard.

Candidaat H. van Winkelhoff

Candidaat Van Winkelhoff woont thans: Geldrop, Bogardeind 100, 5664 EL. Tel.: 040-855992

Ned. Geref. Kerk van Amstelveen

Penningmeester van de kerk is de heer J.G. van Dalen, Eenhoorn 11, 1188 BH Amstelveen. Tel.: 020-470694.

Ned. Geref. Kerk van Zwolle (II)

In Zwolle studeren meer dan 200 jongelui, die afkomstig zijn uit onze kerken. Indien iemand van mening is, dat wij als kerk iets voor hen moeten of kunnen doen, zullen wij het op prijs stellen namen en adressen te ontvangen.

Deze kunnen worden gezonden aan: Scriba T. Hoekstra, Spoorderbergweg 18, 8019 BD Zwolle.

Ned. Geref. Kerk van Bunschoten-Spakenburg

De kerkeraad heeft ds. P. Busstra, thans nog werkzaam op het Zendingengebied in Zuid-Afrika, per 1 mei a.s. beroepbaar gesteld in de kerken.

Wij citeren uit het persverslag van de vergadering van de regio Kampen d.d. 8-3-90

Gememoreerd worden de ziekte van

ds. Beeftink, zr. Stuij en ds. Zwarteveen, en het 25-jarig ambtsjubileum en het doctoraal examen van ds. Van Mulligen. Ds. De Jonge bedankte voor het beroep van Amsterdam, terwijl de kerk van Dronten verblijd werd door het aannemen van het beroep dat uitgebracht werd op ds. Van Leeuwen.

Er wordt van gedachten gewisseld over de stand van zaken m.b.t. de kerkvisitatie. In 7 van de 10 regiokerken heeft de afgelopen jaren kerkvisitatie plaatsgevonden. De waardering ervoor is in het algemeen positief. We beginnen nu aan een nieuwe ronde, die vóór eind 1991 afgerond dient te zijn.

Vervolgens wordt gesproken over het uitwisselen van kerkbladen binnen de regio. De proef daarmee loopt nu ruim twee jaar. We komen samen tot de konklusie dat deze uitwisseling in een behoefte voorziet. Besloten wordt derhalve het regionaal toezenden van de kerkbladen te continueren.

De kerk van Kampen deelt mee dat br. W. Koopmans binnenkort hoopt te promoveren aan de Theologische Universiteit te Kampen (Oudestraat). Hij gaat daarna terug naar Canada.

Kort verslag van de vergadering van de Regio Enschede-Zwolle, op 15 februari 1990

T.a.v. het voorstel van Enschede-Zuid betr. het veranderen resp. aanpassen van punt 2 van de preambule en artikel 34 van het A.K.S. wordt besloten het verzoek van Enschede-Zuid niet te honoreren; er zal daartoe ook geen verzoek worden gedaan aan de L.V.

Het voorstel van de kerk van Langeslag inzake richtlijnen voor de te verrichten taken van de regionale vergaderingen wordt besproken en met enige wijzigingen vastgesteld. Het voorstel van de kerk van Deventer om tot een centrale regeling van de traktementen der predikanten te komen wordt afgewezen, maar t.a.v. de traktementen zal wel aan de commissie van de L.V., die onderzoek doet naar de traktementen, worden verzocht om een advies voor een schaalindeling te geven.

Zwolle II verzoekt een regio contracta i.v.m. de aanstaande emeritering van Ds. J. Schelhaas. Daarvoor worden afspraken gemaakt.

Jaarverslag 1989 van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk

Mede dank zij de medewerking van kerken en gemeenteleden kon door de medewerkers van de Stichting weer veel werk worden gedaan. De vraag naar hulp nam weer toe. Met ruim 20%. Ook het aantal telefonische contacten van de medewerkers met – veelal – ambtsdragers nam toe. Met 35%. Omdat er met

minder mensen moest worden gewerkt was het niet te voorkomen dat aan het einde van het jaar een kleine wachtlijst ontstond. Hoewel, blijkens een gehouden enquête, het toerustingswerk goed bekend is, werden weinig cursussen gegeven. Een cursus voor ambtsdragers, een oudercursus en een cursus voor diaconale helpsters. In enkele gemeenten waren bijeenkomsten waarin werd gesproken over de zorg in de gemeente voor elkaar en met name voor de jeugd.

In Houten moest nieuwe huisvesting worden betrokken, die wel duurder is maar ook meer gerief biedt. Van de mogelijkheid om in Zwolle afspraken te maken wordt steeds meer gebruik gemaakt terwijl de voortgaande samenwerking met de Chr. Geref. zusterstichting wellicht in de toekomst de mogelijkheid biedt om nog op meer plaatsen spreekuur te houden.

Het jaar kon financieel gunstig worden afgesloten. Het voordelig saldo van f 28.000,— is vooral het gevolg van het moeten werken met een mindere bezetting. De begroting voor 1990 vertoont een tekort van f 6000,—. Een verhoging van de bijdrage per ziel is dit jaar nog niet nodig.

Over de hoogte van de bijdrage was contact met enkele kerkeraden. Tijdens de centrale diaconale conferentie (C.D.C.) werd toegezegd een eventuele noodzakelijke verhoging in de toekomst tijdig bespreekbaar te stellen.

In tien gemeenten werd de Stichting uitgenodigd om het werk toe te lichten. Uit de gehouden enquête blijkt dat het werk van de Stichting nog niet bij ieder bekend is. Het is wellicht aan te bevelen om een toelichting te geven bij de in de kerken gehouden collecten in het plaatselijk kerkblad. In het plaatselijke jaarboekje zou adres en telefoonnummer van de Stichting kunnen worden vermeld.

In het team van medewerkers vonden enige wijzigingen plaats. Mevr. Godschalk verliet de Stichting. Mevr. Van den Berg kwam in haar plaats. Mevr. Koster trad enige tijd op als vervangster.

Tot het bestuur trad toe de heer L. Verhey. Mevr. ter Velde-Loeve nam afscheid van het bestuur.

Het zal in 1990 twintig jaar geleden zijn dat de Stichting werd opgericht. Aan dit feit zal aandacht worden besteed in de kerkelijke pers. Ook tijdens de jaarlijkse ontmoetingsdag zal de Stichting zich presenteren onder het motto 'twintig jaar christelijke hulpverlening'.

Ned. Geref. Kerk van 's-Gravenhage

De secretaris van de kerk is met ingang van 1 april de heer J. Venderbos, Melis Stokelaan 822, 2533 EW 's-Gravenhage. Tel.: 070-3677803.

Ned. Geref. Kerk van Heemstede/Lisse

Ds. A.W. Vos gaat met ingang van 1 mei voor 1 jaar en 6 weken in dienst bij de krijgsmacht.

Op kamers in Groningen

'Het Bruggehoofd' is een huis dat nauw verbonden is aan de 'Tehuis-gemeente' in Groningen. Er vinden allerlei kerkelijke activiteiten plaats en er wonen zeven studenten. Voor de duur van telkens één jaar worden vier kamers verhuurd aan jongeren, die voor het eerste jaar in Groningen zijn. Op deze manier kunnen ze gemakkelijk kennismaken met de stad en de 'Tehuisgemeente', om zo rustig te wennen aan kamerbewoning en om contacten te kunnen leggen. De andere kamers worden bewoond door een vaste kern van drie ouderejaars studenten. De bedoeling is om samen een christelijke woongroep te vormen. Als dit jou iets lijkt, kun je je tot 1 mei opgeven bij één van de vaste bewoners: Jan-Jaap Bos en Rein bij de Weg.

Adres: Oosterhaven 12
9723 AP Groningen
telefoon: 050-141390

verdien werden grote hoeveelheden geschonken goederen meegenomen, zoals 800 zakken kleding, 10 nieuwe koelkasten, margarine, waspoeder, tonnen voedsel, verbandmiddelen en injectienaalden. Bovendien kon worden meegenomen 2000 bijbels, bijbelverklaringen en kinderbijbels, zowel in de Hongaarse als in de Roemeense taal. In de volgende plaatsen werden de transportwagens gelost: Gorenii (Jud. Mures) Valureni id. Covasna en Sf. Gheorghe.

In deze 4 plaatsen werden de goederen 'uitgewaaid' naar dorpen in de omgeving en zorgden de plaatselijke kerken zelf voor de distributie. Alle goederen waren heel hard nodig en ze konden alle op de juiste plaats van bestemming worden afgeleverd.

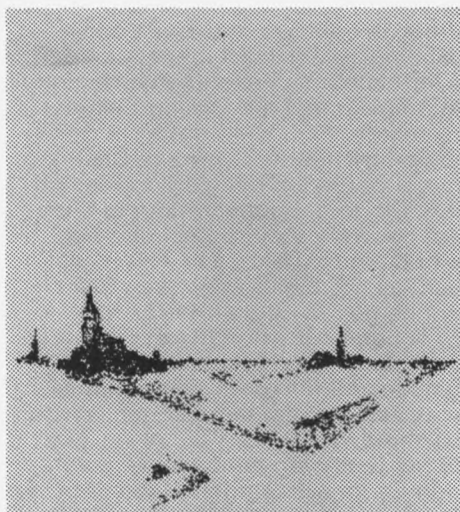
Per 1 maart 1990 wordt weer 30% invoerrechten geheven over praktisch alle goederen, die in Roemenië geïmporteerd worden. In verband hiermee hebben wij gemeend op 28 februari alsnog een vrachtwagen met 1000 levensmiddelenpakketten à

22½ kg, alsmede ca. 5 ton geschonken levensmiddelen naar een van de kerkelijke gemeentes te Cluj-Napoca te zenden. Deze gemeente van 3000 zielen heeft tot heden nog nimmer hulp vanuit het Westen ontvangen. Tevens zal een grote hoeveelheid geschonken medisch instrumentarium, w.o., een complete operatietafel, worden meegenomen voor een ziekenhuis te Cimpina (Jud. Prahova) en voor een ziekenhuis te Covasna. De kosten van dit transport zullen ruim f 70.000 bedragen.

Chr. Geref. Kerk van Aalsmeer/Hoofddorp

Na een gemeente-avond en een stemming door de stemgerechtigde leden is door de kerkeraad benoemd voor bijstand in het pastoraat ds. J. van Langevelde. Hij hoopt op 1 augustus zijn werk in de wijkgemeente Hoofddorp, die nu ruim 100 leden telt te beginnen.

Dit zal gebeuren in een part-time functie naast zijn predikantschap van de Chr. Geref. Kerk te Hillegom en komt in de plaats van zijn werk aan de Reformatorische Bijbelschool te Zeist.

Uit breder kring

Calvinistic World Association

Rapport Roemenië februari 1990

Op 12 februari 1990 is een transport naar Roemenië gegaan. Dit bestond uit 2 zeer grote vrachtwagens (z.g. opleggers), 1 grote personenauto, 1 bestelbusje, terwijl een tweede bestelbusje een week hiervoor was vertrokken.

Totaal werd meegenomen ca. 45 ton aan goederen, of ruim 140 m³.

Meegenomen werden een grote hoeveelheid voedsel, multivitaminetabletten en capsules A-D. Met extra korting op de groothandelsprijs zijn deze artikelen voor meer dan f 100.000 ingekocht. Bo-

Toek. student Muziekwetenschap zoekt:

**zelfst. woonruimte
of kamer**

in Utrecht e.o.
J. Vreugdenhil, 010-4200391

ngj

STICHTING
NEDERLANDS
GEREFORMEERD
JEUGDWERK

Schetsenbundel

Onlangs verscheen de nieuwste NGJ-schetsenbundel, onder de titel: 'Zorg voor het leven'.

In deze bundel worden onderwerpen behandeld, die te maken hebben met de MEDISCHE ETHIEK. Denk aan kwesties als: God en het lijden. Het vraagstuk van de euthanasie. Genetische manipulatie. Ongewenst zwanger, wat nu? Diverse auteurs laten hun licht, beter: hun licht van Gods Woord, erover schijnen. Als je weet, dat er bovendien weer discussiepunten zijn opgesteld in deze bundel, dan mag je wel concluderen dat er weer een goede basis ligt voor een flink aantal besprekingen op de vereniging.

Bestel nu, dan kun je er volgend seizoen meteen mee beginnen. De prijs van deze stevige bundel bedraagt f 7,50.

Te bestellen bij
Joke Vos-Niewold, Stolkstraat 42-3, 1059 XX AMSTERDAM, 020-153770.

